

NÄRSTRÖVOMRÅDEN I OXELÖSUNDS KOMMUN

Oxelösunds kommun
Miljö- och samhällsbyggnadskontoret
Januari 2007

FÖRORD

Rapporten är resultatet av en inventering av närströvområden i Oxelösunds kommun, utförd sommaren och hösten 2006. Inventeringsområdet omfattade fastlandet utom Femöre naturreservat. Oxelösund har tidigare inte haft någon detaljerad inventering av kommunens friluftsskogar. Denna inventering gör ingalunda anspråk på att vara fullständig men tar upp såväl naturvärden som betydelsen för friluftsliv.

Huvuddelen av kommunens skogsareal har inventerats. Den har omfattat barrskogar, sumpskogar, lövskogsbestånd, hagmarker, strandängar, bergknallar och hållmarker liksom våtmarker. Öppna gräsytor i parkområden omfattas inte av inventeringen även om dessa kan vara nog så intressanta ur rekreationssynpunkt. Totalt redovisas 64 områden från kommunen, vilka har beskrivits och bedömts ur såväl naturvårds- som friluftslivssynpunkt.

Områdena är av olika typer. Det finns stora friluftsområden som Jogersö, mindre skogsbackar intill skolor och förskolor samt områden av intresse ur naturvårdssynpunkt som ekbackar, strandängar, våtmarker och örtrika bergspartier. Samtliga områden som inventerats ingår i rapporten. Det betyder att även mindre värdefulla närströvområden redovisas. Värderingen är gjord utefter ett poängsystem som klart skiljer intressanta och ointressanta områden åt.

Under inventeringen har åtskilliga noteringar gjorts av floran i kommunen. Endast en liten del av dessa har nämnts i rapporten. Övriga uppgifter har matats in i Artportalen – en internetbaserad databas för inläggning av samtliga svenska arter växter, djur och svampar.

Ej upptagna som särskilda områden, men väsentliga för friluftslivet i kommunen är de olika leder som finns i och utanför tätorten, Mycket värdefulla är Sörmlandsleden, som är vitt förgrenad och som leder genom ett flertal av de tätortsnära skogarna och Hälsans stig – som är en vandringsled med en utsträckning runt de inre stadsdelarna. Av stor betydelse är också det omfattande nät av cykelvägar som inte bara förbinder olika stadsdelar utan också leder tätortsborna ut till mer perifera delar som Femöre, Jogersö och Stjärnholm.

I arbetet med den fördjupade översiktsplanen är det angeläget att stor hänsyn tas till de områden som för friluftslivet och naturvärden är betydelsefulla för dem som bor i tätorten. En förtätning av bebyggelsen kan få till konsekvens att närströvområdena minskar i areal och att de positiva hälsoeffekter dagens grönstruktur genererar kan reduceras. För Oxelösund som är en ort med tung industri, är det särskilt viktigt att bevara skogen som gröna lungor i tätorten.

Parallellt med inventeringen skickades en enkät ut till tätortens förskolor, skolor och till ett antal intresseföreningar som skulle ge svar på frågan om vilka områden som främst utnyttjades för naturstudier, lek och friluftsliv. Resultatet från denna enkät har bearbetats och lagts in i rapporten i texten för de områden som varit aktuella.

Hans Rydberg, Björnlunda, har på uppdrag av Oxelösunds kommun svarat för inventeringen och även författat rapporten. Bilden på gråsäl (sid 19) har fotograferats av Karl Ingvarson, de övriga bilderna av Hans Rydberg. Inventeringen är delvis finansierad med statliga bidrag till stöd för lokala naturvårdsprojekt.

Oxelösund i januari 2007

Miljö- och Samhällsbyggnadskontoret

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	sid
Varför är det viktigt med natur i tätorten?	7
Olika typer av närströvområden	7
Hur de olika områdena värderats	8
Inventeringsmetodik	11
Enkäten	12
Kommunens närströvområden – en sammanställning	13
De viktigaste närströvområdena	13
De viktigaste områdena för friluftsliv	14
De viktigaste områdena för naturvård	14
Kommunens naturförhållanden	14
Femöre Naturresevat	15
Oxelösunds skärgård	16
Översikt av kommunens växtvärld	17
Översikt av kommunens djurvärld	19
Allmän beskrivning av friluftslivet i kommunen	20
Områdesbeskrivningar	21
Litteratur	51
Kartor över inventerade områden	52

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT MED NATUR I TÄTORTEN?

I det tekniska och högt civiliserade samhälle vi alla är delar av ställs allt högre krav på individuella prestationer. Vi förväntas vara både effektiva och stresstoleranta. Tempot på våra arbetsplatser har ökat, vilket resulterat i fler sjukskrivningar relaterade till stress och annan ohälsa. Som en följd av denna utveckling har det framställts som allt viktigare att vi gör vår fritid meningsfull och ger oss själva den möjlighet till ro och avkoppling som kan få oss att lättare klara av vår alltmer uppskrivade vardag. Undersökningar har visat att motion och vistelse i skog och mark har en läkande och förebyggande effekt på ohälsa av olika slag, inte minst den typ av utmattningsdepression som blivit allt vanligare i samhället. Friskvård omfattar även olika aktiviteter i våra skogsområden och vid sjöar och stränder. Hit hör bland annat skogspromenader, terränglöpning, jakt, fiske, bad, orientering, ridning, naturstudier, skidåkning samt bär- och svamplockning.

Att ha en levande natur i och omkring våra tätorter är också av mycket stor betydelse för våra barn. Naturområden, små som stora, är särskilt viktiga kring skolor, fritids, familjedaghem och förskolor. Barn behöver leka i naturen, de behöver klättra, skutta, hoppa, de behöver upptäcka, få utlopp för sin nyfikenhet. Möjligheten att vistas i naturen och upptäcka den i sällskap med vuxna har ofta en stor betydelse för barns utveckling och ger dem kunskap och engagemang som ofta bryter fram på nytt senare i livet, då ungdomsåren passerat revy. Barn måste ha skogar nära där de bor eller där de vistas på dagarna. De behöver vuxnas tillsyn och varken kan eller vill färdas alltför långt från sitt hem. Daghem och skolor behöver ha skog och annan friluftsmark på nära håll eftersom barn och förskole-/skolpersonal ofta har begränsad tid för utevistelse med barnen. Även många äldre vistas helst i närmiljön liksom personer som saknar bil.

För att tillfredsställa människors behov av rekreation måste det både finnas skogar på nära håll och större skogar där möjligheterna till ett mer utrymmeskrävande friluftsliv kan tillgodoses. Denna rapport tar fram områden av olika typer och för olika behov.

OLIKA TYPER AV NÄRSTRÖVOMRÅDEN

Närströvområden kan vara värdefulla på så många olika sätt. De har i regel olika funktioner och lockar därför också olika kategorier besökare. Det är viktigt att bevara så många olika områdestyper som möjligt. Därigenom kan fler människor beredas plats eller lockas ut i naturen. I många fall är värdena kombinerade. En funktion behöver med andra ord inte utesluta en annan funktion, men ibland kan de stå i konflikt med varandra. Ett exempel är om ett område utnyttjas för ridning och skidåkning samtidigt eller om en rovfågelhäckning riskerar att spolieras till följd av störningar från ett alltför intensivt friluftsliv.

Följande typer av naturområden för friluftsliv kan urskiljas:

1. Områden med inbyggd funktion eller anläggning. Hit räknas t.ex. områden som utnyttjas för speciella syften. Exempel i Oxelösund är ridskogen norr om Stjärnholm (område 05) och skogen vid Brukshundklubbens stuga (område 30). Funktionen är det primära, naturkvalitéerna är av mindre vikt.

2. Områden för bär- och svampkonsumtion. Vissa skogsområden besöks i huvudsak under bär- och svampsäsong. Naturen är i regel enformig och består av vidsträckta blåbärs- eller lingonmarker. Konsumtionen är det primära, områdena besöks inte i första hand för sina naturvärden. Många skogar runt Oxelösund är av denna typ, exempelvis skogen norr om Danviken (område 9) och Danvikshagen (område 43).

3. Områden för promenader och motion. Dessa skogsområden är viktiga för rekreation och friluftsliv. Man rastar hundar, tar kortare eller längre promenader, joggar eller orienterar. Det är skog för rörelse och motion. Naturupplevelsen är viktig. Ett försiktigt skogsbruk (eller inget skogsbruk alls) höjer värdet av området för dem som vistas där. Hit hör många skogar som ligger som gröna kilar mellan villaområden, exempelvis skogen vid norra Peterslund (område 17) och Stenviksbergen (område 53), men också större områden som friluftsområdet vid Jegersö (område 47).

4. Lekskogar. Skogsbackar nära skolor och förskolor är av stor betydelse som lekplatser för barnen. Naturupplevelserna är viktiga och kan ges ett djupare innehåll om de tas in i skolundervisningen. Därför är det bra om det finns bergklackar, gamla träd, död ved, myrstackar, dammar och andra element. I skogen intill förskolor och skolor finns ofta klättraträd, kojbyggen och andra tecken på rörelse och lek. Några sådana skogar finns i kommunen, mest i tätortsnära delar, exempelvis berget vid f.d. Sundaskolan (område 19) och skogen vid Dalgången (område 54).

5. Natursköna områden. Många söker sig hit för att uppleva vacker natur. Det kan vara blåsippsmarker om våren, hagmarker, strandmiljöer eller utsiktspunkter. Ofta tar man kaffekorg eller korv för grillning med sig. I regel är besökarna kanaliserade till de väl upptrampade stigarna, som går i de vackraste avsnitten. I Oxelösund är det främst utmed stränderna vi har sådana smultronställen. Några goda exempel är Femörehuvud och skogen söder om Marviken (område 39)

6. Områden med höga biologiska värden. Dessa platser har i regel en artrik flora och fauna. Områdena frekventeras huvudsakligen av naturintresserade människor, som vill studera växterna och/eller djuren. Miljöerna har ofta ett mycket stort naturvärde, då de utgör lokaler för sällsynta, hänsynskrävande eller utrotningshotade växt- och djurarter. Naturupplevelserna är det primära. I vissa fall kan konflikter med friluftslivet uppstå. Det finns tyvärr ganska få områden av denna typ på fastlandet i kommunen, men de två fågelobservationsplatserna vid Brannäs våtmark (område 41) och Kylvattendammen (område 31) kan tjäna som exempel liksom det örtrika bergs- och torrängsområdet vid Aspa (område 34).

3. HUR DE OLIKA OMRÅDENA VÄRDERATS.

De sex områdestyperna i föregående kapitel är alla väsentliga och attraherar olika målgrupper. Ett område som innehåller flera sådana här typer blir självklart intressantare än ett område som bara innehåller en sådan typ. Eller för att ta ett exempel: Ett naturskönt område med utsiktspunkter och med rika möjligheter till motion och till bärplockning och som dessutom ligger alldeles intill tätortens största skola är självklart intressantare än en skog som bara används för bärplockning.

Följande värderingsmodell har använts:

Högsta prioritet har områden som på grund av sina naturkvaliteter fått central betydelse för tätortens friluftsliv.

Den oexploaterade naturens dragningskraft på människor har i detta sammanhang ansetts vara mer väsentlig än den natur som p g a anläggningar (elljusspår, skidbackar, idrottsanläggningar

m m) lockat besökare. Närheten till bebyggelse, åtkomlighet och tillgänglighet har varit andra viktiga kriterier. Sådana områden har visat sig mycket praktiska för friluftsliv och har därigenom fått en mycket hög besökstäthet.

Närhet till skolor och förskolor har värderats mycket högt. Under de 5-10 första levnadsåren grundläggs mycket av den kunskap och förståelse om natur och miljö, som barnen bär med sig senare i livet. Vid dessa institutioner tillkommer årligen nya barnkullar, vilket betyder att en skog som ligger intill en skola eller ett daghem över tiden har betydelse för ett mycket stort antal barn.

Skogsområden med variation och skoglig kontinuitet (bondskogar och gammelskogar) brukade på gammalt vis genom blädning eller dimensionshuggning (avverkning av enstaka träd i lämpliga dimensioner) har värderats högre än den planterade skogsmarken, vilken ofta är mera ensartad. I de brukade skogarna är växt- och djurlivet dessutom i regel fattigare.

Många naturområden har lokalt stor betydelse för de mest närboende. Även om dessa områden är väsentliga för just dessa människor, har de i rapporten fått en lägre prioritet än områden som lockar besökare även utanför närmiljön.

Områden med enbart friluftslivsintressen har prioriterats högre än områden med enbart naturvårdsintressen. I områden med höga naturkvaliteter finns möjligheter till skydd av biotoper och arter, t.ex. naturreservat eller biotopskydd.

Natur och friluftsliv kan i de flesta fall förenas. Kommunen bör verka för information om hur människor skall uppträda i naturen. Genom att visa hänsyn till allt levande och färdas mjukt och försiktigt i terrängen, kan konflikterna mellan naturvård och friluftsliv minimeras. Det är emellertid viktigt att i områden med speciellt värdefull natur en kanalisering av friluftslivet sker till mindre känsliga partier.

Områden med *stor* areal har i många fall värderats högt. Ostördheten, avskildheten och vildmarksupplevelsen ökar med arealen och dessa egenskaper hos en friluftsskog är för åtskilliga tätortsbor ett av de viktigaste motiven för friluftsliv.

I denna rapport har samtliga besökta naturområden värderats och redovisats. Motivet att även redovisa områden av mindre intresse för friluftsliv och naturvård är att underlätta arbetet med prioriteringar då områden skall pekats ut för kommunala bebyggelseprojekt eller annan exploatering.

POÄNGSÄTTNING:

Metoden att poängsätta närströvområden grundar sig inte på något vedertaget system, men har använts i motsvarande inventering för Nyköpings kommun.

N = Naturvård

0 = Naturvärden ligger långt under genomsnittet för regionen. Hit hör diverse biologiskt sett utarmade miljöer, monokulturer eller områden med stora skador p.g.a. förorening eller föroreningar.

1 = Naturvärden ligger något under genomsnittet. Floran och faunan innehåller bara vanliga, triviala arter, skogstillståndet är ofta ungt, successionsstadier vanliga i ekosystemen, ofta artfattiga miljöer.

2 = Naturvärden ligger kring genomsnittet för regionen eller något under. Lokalt finns emellertid stora naturvärden, t.ex. orörda hällmarkspartier, stora lövträd, enstaka sällsynta arter etc.

3 = Höga naturvärden flerstädes eller område av stor betydelse ur naturvårdssynpunkt. Hit hör områden med stor biologisk variation (hög diversitet), äldre skog, väl bevarade ekosystem med lång kontinuitet, intressanta geologiska formationer etc.

4 = Mycket höga naturvärden inom en större del av området, t.ex. naturskogspartier, förekomst av hotade växt- och djurarter, biologiskt intressant ädellövskog, artrik flora och fauna med inslag av ovanliga - sällsynta arter, unika geologiska företeelser etc.

5 = Omistliga naturvärden med skyddsvärd flora och fauna. Området är viktigt för såväl undervisning som forskning även utanför kommunens gränser. Områdets naturvärden så höga att reservatsbildning skett eller bör ske inom en nära framtid.

F = Friluftsliv

0 = Området fullständigt ointressant för friluftslivet, i regel beroende på att markerna är alltför svårtillgängliga (kalhyggen, täta ungskogar etc.).

1 = Området är mycket extensivt utnyttjat, i regel bara av de närmast boende. Området saknar i regel goda förutsättningar för friluftaktiviteter.

2 = Området är väl utnyttjat inom en mindre del eller för en viss funktion, men har i regel mindre betydelse i sin helhet.

3 = Området är väl utnyttjat som strövområde med talrika stigar. Området äger i regel fina bär- och svampmarker. Hit kan också räknas områden med många anläggningar för friluftslivet, men utan direkta kvaliteter som strövskogar. Området kan alternativt ha betydelse för barn och personal på skolor och förskolor som plats för lek och/eller naturstudier.

4 = Området är intensivt utnyttjat av friluftslivet, ofta även med anläggningar och funktioner. Markerna är i regel lämpliga för skogspromenader. Bär - och svamptillgången är i regel god. Alternativt kan området ha en mycket stor betydelse om utflyktsmål, lek område eller plats för naturstudier för ett flertal skolor och förskolor.

5 = Kärnområden för tätortens friluftsliv med ett intensivt utnyttjande ur många aspekter. Området bör innehålla närmast optimala förutsättningar för skoglig rekreation och vara tillräckligt stort för att motstå markslitage. Området kan också vara intressant för människor i andra tätorter.

Poängberäkningen har gått till så att poängen för friluftsliv fördubblats och adderats med poängen för naturvård. Summan utgör områdets slutpoäng.

Poängen anger ett områdes värde som kommunalt närströvområde och skall vara ett underlag för prioritering i kommunens arbete med översiktsplaner, grönplaner och detaljplaner. Även om poängsättningen är subjektiv, så utgår den i hög grad från faktiska förhållanden, t.ex. många mätbara faktorer som areal, avstånd till bebyggelse, besöksfrekvens, anläggningarnas storlek och antal eller vid bedömningen av naturvärden sådana objektiva parametrar som antal sällsynta arter, den aktuella vegetationstypens förekomst i kommunen, antal biotoper etc.

Observera att värderingen gäller förhållanden och kunskapsläget 2006. Bedömningen är grov men skall ge en fingervisning om de olika områdenas inbördes betydelse för friluftsliv och annan fritidsverksamhet.

Ett område kan sett över tiden få ett ökat eller minskande värde. En olycklig vägdragning eller en alltför omfattande skogsavverkning kan göra ett tidigare attraktivt friluftsområde oanvändbart, likaså kan en ny bebyggelse reducera värdet av en tidigare utnyttjad strövskog. Kommunala satsningar i form av löpslingor eller belysta promenadstigar kan locka nya besökare till områden som tidigare varit inattraktiva. Ny bebyggelse, t.ex. bostadshus, skolor eller daghem intill tidigare svagfrekventerade skogsbestånd, kan innebära att bestånden redan på kort sikt blir intressanta för allehanda aktiviteter. Samtidigt kan en fragmentering av de tätortsnära skogarna ge allvarliga kvalitetsförluster för såväl det mer arealkrävande friluftslivet som för den biologiska mångfalden. Trender i friluftslivet kan göra vissa områden attraktiva under vissa tidsperioder. Ett exempel är stavgång, som en tid varit populärt, ökar aktiviteten i skogar lämpliga för denna verksamhet. God tillgång på bär och svamp kan vissa år locka folk ut i skogsområden som andra år med dålig bär- och svampförekomst blir sämre utnyttjade. Områden med rik flora och/eller en intressant fauna kan förändras, oftast i negativ riktning, till följd av ändrad markanvändning. Ett område under igenväxning kan då ge minskat utnyttjande.

INVENTERINGSMETODIK

Inventeringen av skogar, hagar och andra för friluftsliv och/eller naturvård intressanta områden i eller omkring Oxelösunds tätort har pågått från juli till november 2006, totalt cirka 14 dagar i fält. Kartor och flygbilder har studerats och en rundresa med bil gjordes i syfte att få en överblick av tätortens skogsmiljöer. Därefter gjordes en preliminär indelning av tänkbara inventeringsområden. Då kunskapen om dessa områden innan inventeringen var nära nog obefintlig gjordes ingen utsällning utan alla skogar och backar som kunde tänkas ha något intresse för naturvård eller friluftsliv togs med i undersökningen. Bestånden avgränsades mot vägar, järnvägar, bebyggelse eller öppen mark. Stora komplexa områden har ibland fått delas upp när de ingående delarna varit mycket olika. Områdenas storlek har varierat mycket alltifrån små bergknallar intill skolor och förskolor till större, ofta av skogsbruk påverkade barrskogsområden i kommunens ytterområden. Med få undantag rör inventeringen kommunägd mark men i öster har delar av SSAB:s markinnehav ingått i inventeringen efter medgivande av företaget. Även vid Stjärnholm har vissa områden tillhörande kyrkan inventerats. Områden centralt i tätorten har inventerats oavsett planeringsstatus.

Varje område har besökts i fält, i regel vid ett tillfälle men vissa viktiga områden har även besökts på hösten. En beskrivning av topografi, terräng och vegetation med anteckningar om viktiga strukturer eller naturfenomen gjordes i fält. Även andra uppgifter av betydelse för naturupplevelsen och för friluftslivet viktiga faktorer, t.ex. rik bär- och svamptillgång antecknades också. Eftersom kunskapen om floran i Oxelösund tidigare varit bristfällig har ett stort antal växtarter noterats under inventeringen. Denna genomgång har delvis gjorts utanför uppdraget och i syfte att öka kunskapen om kommunens växtvärld. Resultatet redovisas inte i denna rapport, så länge det inte rör sig om arter som utgör exempel på de vegetationstyper som ingår i områdena eller som indikerar försvinnande naturtillstånd som förekomst av ängsväxter i barrskog. Samtliga florauppgifter har matats in i Artportalen och den intresserade kan gå in på www.artportalen.se och se den hittills kända utbredningen av vanliga och ovanliga växter i Oxelösund.

Parallellt med naturvårdsbedömningen har de inventerade områdena studerats och analyserats ur friluftslivets synvinkel. Genom att färdas utmed stigarna kan man i många fall avläsa i vilken grad områdena utnyttjas för friluftsliv och även vilken verksamhet som bedrivs. Skogar med en bred huvudstig som sprider sig ut i ett antal småstigar är i regel

strövskogar för bär- och svamplockning. Skogar där huvudstigen går rätt igenom är genomfartsområden. Det finns också exempel på områden där vissa fläckar är starkt nötta och som tyder på en mer organiserad verksamhet. Det finns också spår i skogarna som visar på att de används mycket av barn. Man kan se kojbyggen och andra konstruktioner, pinnar och ”svärd” som används i lekar, träd med hasmärken på barken eller uppspikade tvärpinnar som visar att de används som klätterträd. Särskilt kring skolor och nya villaområden kan man se sådana spår.

Inventeringen syftade också till att se områdenas förutsättningar för friluftsliv. Viktiga parametrar har varit skogens storlek och utformning, dess ålder och karaktär, lättillgängligheten och framkomligheten, naturskönheten, antalet och bredden på stigarna, tillgången på bär och svamp, utsiktspunkter och så vidare. Negativa faktorer som buller, lukt eller störande utsikter har också noterats. I områdena har även noterats tidigare markanvändning, då sådan har kunnat beläggas. I några fall har också skötsel tips eller rekommendationer noterats. I de flesta fall rör det sig om gallring i täta skogsbestånd i syfte att underlätta framkomligheten i kommunens skogar.

Ett viktigt underlag har också varit enkäten till skolor och föreningar (se nedan) och viktiga kompletteringar har gjorts i fält utifrån enkätens resultat.

Under arbetets gång har också tidigare inventeringar och muntliga uppgifter bearbetats och de viktigaste resultaten härifrån finns inarbetade i texten. Likaså har en hel del uppgifter från Artportalen – Svalan – utnyttjats för att få aktuella uppgifter om fågelfaunan i kommunen. Muntliga uppgifter om fågellivet i kommunen har lämnats av Tommy Knutsson, som är en aktiv och lokalt kunnig ornitolog.

Efter inventeringen har de preliminära gränserna justerats. Samtliga inventerade områden har beskrivits i rapporten, vilket innebär att även en del mindre värdefulla objekt redovisats. Deras poängantal avslöjar dem som mindre intressanta. Sådana områden kan med tiden få ökad betydelse för friluftslivet som en följd av att nya bostadsområden anläggs eller att nya naturtillstånd inträder. Alla områden finns med på karta (som finns i slutet av rapporten) samt som en geografisk kod, motsvarande en punkt inom respektive område redovisad i Rikets Nät.

ENKÄTEN

Ett viktigt underlag för rapporten har varit svaren på den enkät som Miljö- och Samhällsbyggnadskontoret skickade ut till skolor, förskolor och intresseföreningar i Oxelösund hösten 2006. Här ombads mottagaren namnge de områden som oftast besöktes i verksamheten samt vilka slags aktiviteter som man ägnar sig åt.

Följande har genom sina synpunkter i hög grad bidragit till kunskapen om närströvområdenas nyttjande:

Förskolor

Blåklockan
Oxelö förskola
Ramdalens förskola
Skattkistan
Öppna Förskolan

Familjedaghem m.m.

Ekorrarna
Föräldrakooperativet Saltkråkan
Myrtrollen

Skolor

D-skolan
Dalgångsskolan

Fritids

Skärgårdens Fritids

Föreningar m.m.

Amatörteaterföreningen A.K.N.E.
Brukshundsklubben
Fredsam
Friluftsförbundet
Föreningen Femörefortet
Föreningen Mästerlotsen
Föreningen Sörmlandsleden
GK Spänst
Hantverksföreningen Kustboden
IF Metall, avd. 22

Konstföreningen FOKUS
 Konstföreningen Färgklicken
 Kooperativet Silvermånen
 Kriminellas Revansch Dagcenter
 Lions klubb
 Nyköping-Oxelösunds Släktforskarförening
 OK Måsen
 Oxelösunds Bridgeklubb
 Oxelösunds IK
 Oxelösunds kanotklubb

Oxelösunds Kustfiskeklubb
 Oxelösunds pistolklubb
 Oxelösunds Segelsällskap
 Oxelösunds skyttegille
 PRO Oxelösund
 Röda Korset
 SLK Oxelösund
 SPF Oxelösunds-seniorena
 Stiftelsen Fontänhuset Nyköping
 Stjärnholms Ryttarförening

KOMMUNENS NÄRSTRÖVOMRÅDEN – EN SAMMANSTÄLLNING

Viktigaste närströvområden (friluftsliv + naturvård) (Gäller endast undersökta områden)

Totalt poängantal

13 poäng

47 Jegersö friluftsområde

12 poäng

39 Skogen söder om Marviken
 49 Jegersö vid Trappviken
 55 Skog vid Ramdalens idrottsplats

11 poäng

31 Skog norr om Breviksskolan

10 poäng

09 Skog norr om Danviken
 17 Norra Peterslund
 18 Skog vid Peterslundsskolan
 20 Dagisskogen vid Sunda
 43 Danvikshagen
 53 Stenviksbergen

9 poäng

07 Djursvik, strandskog norr om Gåsskär
 48 Jegersö vid Strömsundet
 41 Brannäs våtmark och skogen söder om

8 poäng

16 Skog norr om Utterberget
 27 Skog mellan Sundsör och Granliden

30 Skogsdunge vid Brukshundsklubben
 46 Skog vid Jegersösundet
 52 Stenviksbadet
 56 Skog vid Frösängs skola
 60 Gamla vattentornet

7 poäng

15 Skog norr om Danviksvägen
 21 Skog norr om äldreboendet
 50 Jegersö, skog söder om koloniområdet
 54 Skog vid Dalgången
 58 Norra Femöre
 64 Basttorpsområdet

6 poäng

02 Bäck nedanför Kvarndammen
 03 Skogsområde 800 m NV om Stjärnholm
 05 Ridskogen vid Stjärnholm
 10 Västra Inskogen
 13 Inskogen väster om Inskogsvägen
 24 Vivestaskogen
 28 Lövskog söder om Granliden
 29 Lövskog norr om Aspaleden
 32 Bergklack vid Breviksskolan
 33 Skog vid Aspastugan
 34. Bergs- och torrbacksområde vid Aspa
 38 Brannäshalvön – norra skogen
 44 Skog öster om Djursgraven
 45 Berg vid Blåklockan
 51 Sjöbodviken
 59 Ramsberget
 63 Gamla Oxelösund

Viktigaste områden för friluftsliv (gäller endast undersökta områden)

5 poäng

47 Jegersö friluftsområde

4 poäng

17 Norra Peterslund
18 Skog vid Peterslundsskolan
20 Dagisskogen vid Sunda
31 Skog norr om Breviksskolan
39 Skogen söder om Marviken
43 Danvikshagen
49 Jegersö vid Trappviken
53 Stenviksbergen
55 Skog vid Ramdalens idrottsplats

3 poäng

07 Djursvik, strandskog norr om Gåsskär
09 Skog norr om Danviken
15 Skog norr om Danviksvägen
16 Skog norr om Utterbetget
21 Skog norr om äldreboendet
27 Skog mellan Sundsör och Granliden
30 Skogsdunge vid Brukshundklubben
41 Brannäs våtmark och skogen söder om
46 Skog vid Jegersösundet
48 Jegersö vid Strömsundet
52 Stenviksbadet
54 Skog vid Dalgången
56 Skog vid Frösängs skola
60 Gamla vattentornet

Viktigaste områden för naturvård (gäller endast undersökta områden)

4 poäng

09 Skog norr om Danviken
34 Bergs- och torrbacksområde vid Aspa
39 Skog söder om Marviken
49 Jegersö vid Trappviken
55 Skog vid Ramdalens idrottsplats

3 poäng

04 Brynskog väster om Stjärnholm
06 Stjärnholmsskogen
07 Djursvik, strandskog norr om Gåsskär
11 Stjärnholmsviken

12 Stjärnholm vid Tegelbruket
22 Vivesta nära Badudden
31 Skog norr om Breviksskolan (inkl. Kylvattendammen)
35 Skog SV om P-platsen vid Brannäs våtmark
41 Brannäs våtmark och skogen söder om
47 Jegersö friluftsområde
48 Jegersö vid Strömsundet
50 Jegersö, skog söder om koloniområdet
57 Villastaden
58 Norra Femöre
64 Basttorpsområdet

KOMMUNENS NATURFÖRHÅLLANDEN

Oxelösund är en typisk kustkommun där havets närhet på olika sätt präglar områdets natur. Landhöjningen har förenat tidigare öar och skär och bildat en fastlandsdel där man ännu kan skönja öarna som berglimpor beväxna med hållmarkstallskog och grundvattenområdena som uppodlade lerslätter eller mark för bebyggelse. Landhöjningen pågår fortfarande men är idag så obetydlig att kartan över nutidens Oxelösund nog kommer att stå sig inom överskådlig tid.

Berggrunden är utpräglad kalkfattig. Gnejs finns i ett stråk som sträcker sig från norra Femöre och Jegersö upp till Stjärnholm samt på norra Brannäshalvön. Däremellan finns mindre förekomster av granit. Små körtlar av kalksten eller grönstenar uppträder på några håll, t.ex. nära Ramdalen (område 55) och vid gamla vattentornet (område 60).

Terrängen är måttligt kuperad. Terrängformerna är oftast mjuka, utan dramatiska inslag. I höjdlägena når berget i dagen och här växer oftast tallskog med mycket lavar. Bergsområdena kantas av magra ljung-, lingon eller blåbärsmarker. Svackor i bergsterrängen fylls ofta av mossevegetation, där skvattram, tuvull och kråkbär är typiska inslag. Moränmarkernas skogar är av växlande typ, till en del beroende på tidigare kulturpåverkan. Nära bebyggelsen är andelen lövskog ofta högre. Lövskog finns också i låglandets sänkor, där det varit för blött att odla. Kärr och sumpskogar upptar dock en mycket liten areal i kommunen.

Oxelösunds kommun är en av de få kommuner i landet som saknar insjöar. Kylvattendammen och Brannäs våtmark är visserligen sötvattenmagasin, men de är anlagda för speciella syften. I gengäld har Oxelösund jämfört med flertalet av landets kommuner en mycket lång kustlinje och en skärgård med talrika öar och skär.

Skärgården består dels av en innerskärgård med stora skogklädda öar som Ålö, Hasselö, Furö och Beten, dels av en ytterskärgård med ett par hundra kobbar och skär. Ytterskärgården är mycket vidsträckt och det finns här flera ögrupper av utomordentligt stor betydelse för fågellivet med bland annat en skröntärnekoloni samt talrika sälbådor. De yttersta kobbarna ligger nära 2 mil från Oxelösunds hamn och frånsatt en del båttrafik sommartid är förhållandena härute mycket ostörda.

Floran i kommunen är mindre varierad än genomsnittet för Sörmland. Berggrundens och moränens kalkfattigdom och svårvittrade mineral i kombination med att marken under lång tid blivit försurad av luftburna föroreningar skapar dåliga förutsättningar för områden med artrik och frodig vegetation. Stora delar av det tidigare hävdade kulturlandskapet har avvecklats och det finns bara rester kvar av den ursprungliga ängsfloran. Skärgården är ur botanisk synvinkel betydligt intressantare än fastlandet med hela den exklusiva flora knuten till de hårda villkoren på fågelgödslade och andra skär i yttre havsbandet, representerad.

Faunan är liksom floran artfattig men av de högre djuren är särskilt fågellivet av stort intresse. Det beror dels på att Oxelösund med sitt läge i havet passeras av åtskilliga fågelarter under flyttningen vår och höst. Många av dem landar och provianterar i Kylvattendammen, Brannäs våtmark och i de grunda vikarna runt staden. Bland observationerna finns många för landet exklusiva arter. Under häckningssäsong är särskilt ytterskärgårdarna viktiga för många fåglar, t.ex. tordmule, sillgrissla, tobisgrissla, skröntärna och massvis av andfåglar. Härute finns också gott om gråsäl och flera områden är också sälskyddsområden.

FEMÖRE NATURRESERVAT

Större delen av Femöre är naturreservat och har inte ingått i denna undersökning. Området har dessutom tidigare inventerats och bedömts ur naturvårdssynpunkt (Sellberg 2005). Södra delen av ön, Femörehuvud, är Natura 2000-område, vilket innebär att den åtnjuter skydd enligt habitatdirektivet och därigenom även av miljöbalken.

Femöre är tillsammans med Jegersö det område som kommuninvånarna helst utnyttjar på sin fritid. Hit kommer inte bara Oxelösundsbor utan även besökare från Nyköping och andra tätorter. Särskilt attraktiv är Södra Femöre med Femörehuvud, som alla årstider erbjuder naturupplevelser utöver det vanliga. Klipporna ute på huvudet lämnar en praktfull utsikt över skärgården och vid kraftiga sydvindar kan vattenkaskader likt bränningar kasta sig upp många meter ur havet. Orsaken är de undervattensskär som ligger härute och bryter de stora vågorna. Femörehuvud är också känt för sin gamla, vresiga tallskog som är av hög ålder och som stått pall för många stormar. Härute ligger en numera nedlagd försvarsanläggning. År 2004 tog

kommunen och Föreningen Femörefortet över driften av den hemliga och underjordiska anläggningen för att driva den som museum. Många människor besöker anläggningen varje år och passar samtidigt på att njuta av naturen. Nära fortet ligger en fyr från 1867 med tillhörande fyrvaktarbostad. Lokalen utnyttjas för enklare sammankomster. Vid porten till Femörehuvud ligger en stor parkeringsplats, som också utgör startpunkt för många stigar och mindre vandringsleder på Femöre. Man behöver inte bil för att ta sig ut till Femörehuvud. En cykelled går från Oxelösunds centrum, på en bro över Femöre kanal, sedan i skogen österut ned mot småbåtshamnen för att sedan fortsätta söderut mot parkeringen.

Havet utanför Femörehuvud

Femöre utnyttjas på olika sätt för rekreation. Det är främst närheten till havet som lockar och på ön finns badplatser (även hundbad), kajakuthyrning och flera klippor lämpliga för fiske. Fiskandet härute har ökat till följd av det fria handredskapsfisket i Östersjön.

Fritidsbebyggelse finns främst på västra Femöre inklusive holmarna Gölholmen, Tallholmen och Alskär. Även här och var på östsidan, särskilt söder om fiskehamnen, finns en hel del stugor. Vid Österviken ligger en av kommunens största småbåtshamnar.

Föreningar som angett att de i sin verksamhet utnyttjar Femöre är SPF-Oxelösundsseniörerna, Hantverksföreningen Kustboden, Kooperativet Silvermånen och orienteringsklubben OK Måsen samt Dalgångsskolan. Tillfälligt besöks ön dock av betydligt fler skolor och föreningar och besöksfrekvensen kan tänkas öka nu då området blivit skyddat som kommunalt naturreservat.

OXELÖSUNDS SKÄRGÅRD

Inte heller Oxelösunds skärgård har ingått i denna undersökning av kommunens närströvområden och beskrivs därför översiktligt. Oxelösund äger en typisk innerskärgård

med stora skogklädda öar, av vilka Jagersö och Femöre via broar är förbundna med fastlandet. Andra större öar är Ålö, Furö, Hasselö, Beten och Hasselö-Bergö. Öarna Femöre, Jagersö och Furö domineras av barrskog. Intressanta barnaturskogar finns på Femörehuvud, Furö och Hasselö-Bergö, vilka samtliga ingår i Natura 2000. Stränderna är ofta höga och bergiga. Några av öarna är bebyggda med fritidshus, men flertalet öar är obebodda. Lövsskogar med ek och lind och en örtrik flora finns framför allt på Hasselö-Bergö, Hasselö och Äpskär. Till Beten och Äpskär går sommartid turbåtar.

Den ur naturvårdssynpunkt mest intressanta delen av Oxelösunds skärgård är utan tvekan den vidsträckta ytterskärgården. Denna är spridd i ett antal ögrupper med stora vattenområden emellan. De viktigaste ögrupperna är Mellskären, som ligger öster om Ålö, Grässkären, sydost om Beten, Källskären, långt söder om Oxelösund samt Hävringe och Vattungarna, vilka befinner sig sydost om Grässkären, ca 15 km sydost om Oxelösunds centrum.

Ytterskärgårdarna har ett särdeles intressant djurliv. Här finns en rik förekomst av alkfåglar, av vilka flera ökat kraftigt under senare år i den sörmländska skärgården. Vid ett besök kan man få se tordmule, sillgrissla och tobisgrissla. Andra fåglar som ses regelbundet är skrak, ejder, vigg, svärta, grågås, gravand och labb. Härute finns också en av Sveriges största och mest skyddsvärda kolonier av skrântärna. Oxelösunds yttre skärgård är också ett av gråsälens viktigaste reproduktionsområden i hela Östersjön och sälstammen härute åtnjuter lagstadgat skydd med tillträdesförbud för allmänheten året om.

Ytterskärgårdarna är också fina botaniska oaser med många arter som man inte påträffar på fastlandet eller som åtminstone är mer ovanliga där. Exempel är rosenpilört, klibbglim, dansk skörbjuggsört, vejde, hönsbär, strandvänderot och gräslök. De fågelgödslade skären är speciellt artrika med både kärlväxter och lavar som båda gynnas av kväve och kalcium från fågelspillningen. Dessutom är klimatet härute både gynnsamt med soliga, varma somrar och milda höstar men samtidigt extremt eftersom salt, vindar och sol skapar en för växtligheten svår torka.

Oxelösunds skärgård har sommartid en central betydelse för Oxelösundsborna. Med egen båt har man tillgång till kanske Sörmlands finaste skärgårdsområde. Flera av öarna i det yttre havsbandet är försedda med tillträdesförbud men det finns dock tillräckligt med bad-, fiske och båtmöjligheter, särskilt i den inre skärgården, där det förutom de nämnda större öarna finns en mängd mindre öar och skär av stor betydelse för friluftslivet. Även om man saknar egen båt kan man nå flera av de större öarna, via bro till Femöre och Jagersö samt via turbåtar till Beten och Äpskär. En annan ö härute är Hävringe – en relativt stor ö i ytterskärgården – som tidigare var lotsstation. Ön var tidigare starkt privatiserad men har numera öppnats upp och är i viss mån tillgänglig för friluftslivet.

ÖVERSIKT AV KOMMUNENS VÄXTVÄRLD

Naturen och vegetationen i Oxelösunds kommun präglas av sura, svårvittrade berg och moränmarker, vilket resulterat i karga, artfattiga ekosystem med i huvudsak surhetstoleranta växter. Då Oxelösund är en gammal industristad har naturen genom åren påverkats av luftburna föroreningar, som delvis varit sura. Detta har medfört pH-sänkningar av marken i kommunens skogar dock med stora lokala variationer. De sura nedfallen har också påverkat lavfloran i negativ riktning. Minst påverkad är moss- och svampfloran samt den flora som är knuten till urbana marker i samhället. De naturligt sura jordarna har inte haft tillräcklig buffertförmåga att neutralisera de syror som följt med nederbörden. Nära den tunga industrin är också stofthalten hög och vid vissa tillfällen går det att se svarta avlagringar på berg och vegetation.

Skogarna i Oxelösund är i regel bergiga och domineras av tall. Tallarna är i regel unga och planterade under senare hälften av 1900-talet. Äldre bestånd finns här och var på hållmarker

och längs vissa kustavsnitt, t.ex. Femörehuvud. Tallskogarnas undervegetation är ofta mosaikartad med renlavsklädda berg på höjderna, rismarker med blåbär och lingon på torrare morän samt sumpskog eller mossevegetation med skvattram, tuvull och kråkbär i sänkorna. Det finns två arter kråkbär i kommunen. Den vanligaste är nordkråkbär, vilket är litet speciellt då den i resten av Sörmland är helt knuten till skärgårdarna.

Ren granskog finns i ganska liten omfattning, främst i dalstråk och väldränerade moränslutningar på inte alltför mager eller bergig mark. Örtrika barrskogar är mycket sällsynta och finns bara som fläckar i den vanliga skogsmarken. En sådan art som blåsippan är, fränsett Jogersö, en stor sällsynthet i skogarna runt Oxelösund. Lövskog uppträder dels på marker som tidigare påverkats av betesdrift dels som trädskikt i kärr eller sumpskogar. Stora ekar förekommer här och var i kommunen, t.ex. vid Ramdalen, Aspa, Femöre och Jogersö.

Hällmarker i skogsmiljö har i Oxelösund en delvis ovanlig artsammansättning. Förutom de vanliga lavarna och mossorna uppträder några kärlväxter som backdunört, kanadabinka, vit fetknopp och klofibbla. Dessa arter är i regel ovanliga i de sörmländska bergen, men i Oxelösund är de karaktäristiska i sådan miljö.

I kommunens skogar finns också gott om förvildade växter. Påfallande vanlig är vildkaprifolen, vilken återfinns nästan överallt i de tätortsnära skogarna. Troligen är klimatet gynnsamt för växten, som därför odlas eller odlats särskilt mycket i trädgårdarna. Genom fågelspridning eller spridning genom sticklingar från trädgårdstippar har den sedan etablerat sig och bildar på flera håll stora bestånd i helt vanlig skogsterräng. Andra växter som ofta förvildas är daggros, häckoxbär, häggmispel och krypoxbär. På många öppna hällmarker hittar man odlade *Sedum*-arter, som en gång troligen utplanterats.

Artrikast flora finner vi på Östersjöns stränder där det beroende på andelen finjord i strandpartierna kan finnas mellan 50 och 75 arter kärlväxter. Rika strandängar, som nu är igenväxande, finner vi vid Aspa och på Jogersö. Strandängarna vid Stjärnholm är artfattiga och mindre intressanta ur botanisk synvinkel men hävdas periodvis av hästar. På Jogersö är en strandäng vid Nötuddsviken särskilt intressant genom att den slås årligen med slätterbalk. Nära Vivesta finns en liten fuktäng med glesstarr. Denna art är i Sörmland bara funnen i Oxelösunds skärgård och vid Stensund utanför Trosa.

Den för botanisten kanske intressantaste floran i Oxelösund är den som är knuten till urbana miljöer. I vägkanter, på industritomter, i järnvägsmiljöer, på jordhögar och avfallsplatser finner man en flora med många rara växter. Kanadabinka, vit sötväppling och strimsporre är som nyinkomna i den svenska floran vanliga i vissa delar av landet. I Oxelösund är de mycket vanliga! Men det finns också riktiga sällsyntheter. Hit hör råttsvingel – ett gräs med tofsliknande vippa - på ett par platser, färgreseda, fältkrassing och kalvnos – den senare starkt hotad och fridlyst. Kalvnosen, som inte har mer än ett dussintal svenska växtplatser, växer bland ogräs i gatumiljön i ett villaområde i södra Oxelösund. En säregen art är också klibbglim – en sydosteuropaisk stäppväxt som är en kvarleva sedan inlandsisen drog sig tillbaka och som lever i extrema miljöer i ytterskärgården. Denna art växer på sin enda inlandslokal i Sörmland på vägrenen mellan motorvägsfilerna strax utanför Stjärnholm (Rydberg 2002).

Floran i Oxelösunds skärgård är inte studerad i denna undersökning men genom inventeringar för Sörmlands Flora (Rydberg & Wanntorp 2001) kan noteras många intressanta miljöer och växtsamhällen på många av de större öarna, där det bl.a. växer hönsbär samt på skären där ytterskärgårdens alla typiska arter är väl företrädade. Rika lundmiljöer med frodig vegetation av tandrot och vårärt uppträder exempelvis på Hasselö-Bergö.

ÖVERSIKT AV KOMMUNENS DJURVÄRLD

Faunan i Oxelösunds kommun har inte studerats i denna undersökning. En bedömning gjord utifrån vegetationstypernas diversitet är att markerna har högst genomsnittliga faunavärden. Det finns mycket få undersökningar gjorda som speglar faunan och dess sammansättning. Det högre djurlivet är bäst studerat, särskilt då fågelfaunan där observationer gjorts sedan början av 1900-talet. Flera mycket viktiga sträck- och rastlokaler finns inom kommunen. Kylvattendammen, Brannäs våtmark, Stjärnholmsviken och de grunda vattnen utmed kusten, t.ex. Basttorpsviken vid Djursnäs, är under flyttningen under vår och höst mycket rika på fåglar och lockar årligen många ornitologer till trakten. Kylvattendammen mottar utsläpp av uppvärmt kylvatten från SSAB:s industrier, vilket gör att dammen inte blir isbelagd under vintern. Detta lockar kvar fågelarter som annars tvingas flytta söderut för att få kontakt med öppet vatten. Vid Brannäs våtmark rastar många fåglar under vår och höst och det har genom åren rapporterats en mängd arter. Skogsmarkerna kring tätorten har ett ordinärt fågelliv men det finns flera lokaler för hackspettar, bland annat mindre hackspett och tretåig hackspett samt ugglor, mest hornuggla och kattuggla, på hör- och synhåll från bebyggelsen.

Gräsäl utanför Källskären

Skärgårdsområdena har ett mycket intressant djurliv. Bland annat finns här en av Sveriges största skräntärnekolonier. Andra fåglar som ses regelbundet är skrak, ejder, vigg, svärta, grågås, gravand, labb, tordmule, sillgrissla och tobisgrissla. Den rika förekomsten av alkfåglar är särskilt intressant. Oxelösunds yttre skärgård är också ett av gräsälens viktigaste reproduktionsområden i hela Östersjön och flera ögrupper härute är sälskyddsområden.

Viltstammarna är relativt glesa och vildsvin saknas nästan helt. En översikt av kommunens kräl- och groddjur lämnas av Frendin (1982). Här nämns bland annat Jagersödammen och en damm öster om Aspa som reproduktionsplats för större vattensalamander – en art som är utpekad som skyddsvärd i Natura 2000-systemet. Evertebraterna är inte alls undersökta i kommunen. Det finns bara några ströfynd av fjärilar gjorda. Möjligen kan rödlistade vedskalbaggar och andra till äldre träd knutna insekter finnas i vissa av de äldre tallmiljöerna.

ALLMÄN BESKRIVNING AV FRILUFTSLIVET I KOMMUNEN

Oxelösunds karaktär av kuststad har ett mycket stort inflytande på friluftslivet. Flertalet människor söker sig på sin fritid mot stränderna och ut i skärgården. Viktiga ingredienser på fritiden är bad, fiske och båtliv. På fastlandet är öarna Femöre och Jogersö med sina långa stränder mycket viktiga besöksmål. Här finns flera stora badplatser och rika möjligheter till fiske. Särskilt sommartid hägrar skärgården dit man antingen kan ta sig med egen båt eller med någon av turboatarna. De senare går till Beten och Äspskär, där man kan uppleva skärgården när den är som bäst. Det finns också möjlighet att hyra kajak och ge sig ut på egen hand. Kusterna och skärgården utnyttjas framför allt under långledigheterna, särskilt sommarssemestern men också helger och andra ledigheter året om.

Många Oxelösundsbor väljer skärgården på sin fritid, vilket märks på de stora antalet platser för småbåtar i kommunen.

Närströvskogarna inne på fastlandet utnyttjas främst för kortare turer. Här ägnar sig idrottsföreningarna åt jogging, löpning, skidåkning och annan träning. Skolor och förskolor behöver nära tillgång till berg och skogsbackar och de miljöer som ligger i anslutning till dessa institutioner är därför mycket viktiga för barn och personal. Oxelösund har mycket småhusbebyggelse och denna är grupperad så att det mellan olika områden ligger gröna kilar med skog. Dessa kilar är flitigt utnyttjade av de närboende. I dessa smala skogsstråk kan man plocka bär och svamp, gå ut med hunden eller bara koppla av och det finns fina lekmiljöer för barnen. Grönstråkens skogar har också stor betydelse för miljön då de bromsar vindar, dämpar buller, renar och syrsätter luften samt utjämnar klimatskillnader främst under sommar och vinter.

De gröna kilarna fungerar också som genomfartsområden, vilket innebär att man kan förflytta sig mellan olika stadsdelar på skogsstigar. Sörmlandsleden går som en slinga genom tätorten och grenar sig ut till Jogersö och Femöre. I väster går den förbi Stjärnholm och sedan norrut till Ryssbergen i Nyköpings kommun. En annan större vandringsstig benämns Hälsans stig och går från Ramdalen via Frösäng mot centrum och därifrån vidare mot hamnen, Dalgången och åter mot Ramdalen. En annan större vandringsled går från Gamla Oxelösund,

förbi Frösäng och vidare åt nordost ut på Brannäshalvön, där den bildar en slinga runt våtmarken. De många strövstigarna kompletteras med ett nät av cykelvägar, vilka går kors och tvärs genom tätorten för att sedan grena ut sig i ytterområdena. Detta gör Oxelösund till en mycket gång- och cykelvänlig stad, där det går lätt att röra sig utan bil.

Skogarna är i vissa fall lämpliga för naturstudier. I Oxelösund är det främst ornitologiskt intresserade som på flera håll kan skåda fåglar i stadsmiljön, t.ex. Kylvattendammen, som även kalla vintrar har öppet vatten och där fåglar kan studeras året om, samt våtmarken på Brannäs, där fågellivet, särskilt vår och höst, är mycket rikt på arter. För dem som vill ströva i gammal, förhållandevis orörd skog är Femörehuvud och skogen längs ute på Brannäshalvön att rekommendera. Den blomintresserade, slutligen, studerar växterna lämpligast i de många fina strandmiljöerna samt på de ännu öppna backarna söder om Aspa.

OMRÅDESBESKRIVNINGAR (Kartor finns omedelbart efter beskrivningarna)

1. Tallskog norr om Stora Bene 6509185/1569661 N: 2p F: 1p Tot: 4p KARTA 1

Norr om Stora Bene ligger ett skogsområde som i norr och söder gränsar till åkrar. I norra delen är terrängen småkuperad med berghällar, i övrigt relativt flack med inslag av små kärr i sänkorna. Området är påverkat av tidigare skogsbruk och till stor del bevuxet av likåldrig, ca 60-årig tallskog med ett fältskikt av blåbärsris. Skogen är delvis gallrad med naturvårdshänsyn i form av träd kapade till högstubbar. I områdets sydvästra del växer en grovstammig granskog vilken söderut ersätts av blandskog med lövinslag. Här fanns en tidigare äng med inslag av darrgräs och ängsnattviol (Frendin 1982). Idag lever ängsfloran kvar bara i brynen mot öppnare mark och där kan man hitta jungfrulin, vild morot, gulmåra och svinrot.

Området har idag ingen viktig funktion för friluftslivet. Den ligger i ett större område som ibland används av ortens orienteringsklubb, OK Måsen. Dessutom passerar Sörmlandsleden genom skogen, men vandringen störs av det buller som främst härrör från den närliggande motorvägen. Då området ligger ganska långt från tätorten är besöksfrekvensen liten. Skogen utgör dock en framtida potential som strövskog med goda möjligheter för bär- och svamplockning.

2. Bäck nedanför Kvarndammen 6509000/1569842 N: 2p F: 2p Tot: 6p KARTA 1

I ett skogsparti öster om Stora Bene rinner en källbäck, vilken avvattnar åkrarna vid Spjutkärr. Bäckens har en bredd av cirka en meter och ett fall på ca 2-3 meter. Bottenfåran är delvis täckt av grova block, vilka under högvattenperioder överspolas av strömmande vatten. Vid Sörmlandsleden, som passerar intill, finns en liten kalkkälla som utnyttjas av vandrarna.

Vid bäcken växer lövskog med ask, klibbal, asp och björk med ett fältskikt av högväxta örter och gräs. I den frodiga grönskan trivs skogssallat, stinksyska, majbräken, kabbleka, besksöta, rankstarr och sumpförgätmigej.

Bäcken utgör en viktig och attraktiv naturmiljö invid Sörmlandsleden och det händer att besökare tar sig en vårpromenad upp i lunden för att lyssna till bäckens porlande och den intensiva fågelsången i lövskogen. I norra delen finns en damm med en dammbyggnad samt ett vindskydd med grillplats. Naturtypen är ovanlig i kommunen.

3. Skogsområde 800 m NV om Stjärnholm 6509038/1570342 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 1

Nordväst om Stjärnholm ligger ett mindre skogsbestånd som tangerar gränsen mot Nyköpings kommun. Intill vägen i norra delen är området bevuxet med sälg. Beståndet av sälg är nästan 0,5 ha stort, vilket är mycket ovanligt för ett träd som i regel växer enstaka eller några få samman. I västra delen av skogen finns ett bestånd av medelstora, ca 100-åriga ekar. Sörmlandsleden, som leder fram i området, går genom en grovvuxen granblandskog med vindfällan av tallar.

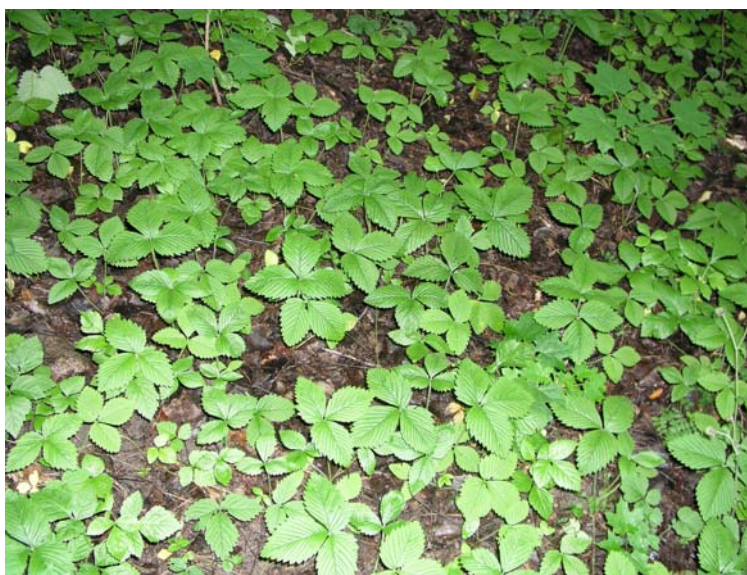
Skogen är delvis örtrik och arter som hassel, svinrot, gökärt, stor blåklocka och pillerstarr tyder på att skogen tidigare betats. Nära kommungränsen finns ett dike med artrik flora där skogsfräken, majbräken, andmat, sumpförgätmigej, stinksyska och frossört kan nämnas. I närheten finns också unga träd av bok, vilka spridits med ollon från äldre bokar i grannskapet, troligen från Stjärnholmsparken.

Området har betydelse som miljö för Sörmlandsleden och för en cykelväg som går genom området. Skogen är relativt lättgången och rik på blåbär och lingon, vilket gör den lämplig som bär- och svampskog under säsong. Tyvärr störs man som besökare av buller från den närliggande motorvägen.

4. Brynskog väster om Stjärnholm 6508847/1570449 *N: 3p F: 1p Tot: 5p*
KARTA 1

Längs Stjärnholmsvägen nordväst om stiftsgården finns ett löv- och blandskogsbestånd med delvis gamla träd. Beståndet är av Skogsstyrelsen klassat som nyckelbiotop. Flera av tallarna är grova, vilket även gäller en flerstammig, imponerande lind i den sydöstra delen. Här finns också några grova askar. I den västra delen av skogen växer medelålders asp. I den omväxlande vegetationen kan man se buskar och småträd av luddros, hassel, sötkörbär, lönn och måbär och i fältskiktet är det gott om parksmultron. I anslutning till några mindre berghällar växer även ängshavre, ängsnejlika och backlök.

Området saknar i princip betydelse för friluftslivet men har stor betydelse för vägmiljön.

Bestånd av parksmultron vid Stjärnholm

5. Ridskogen vid Stjärnholm 6509128 /1571012 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*

KARTA 1

Om man följer spången norrut över Stjärnholmsvikens strandängar kommer man fram till en lövskog med mycket ek samt en del uppslag av yngre asp och rönn. Längs ridstigen i söder är det örtrikt och här växer bland annat stor blåklocka, svinrot, vitsippa, skogsviol och stenbär. Mot kommungränsen i norr finns en bergrygg med äldre tallar och en liten mosse med skvattram, tuvull, odon och nordkråkbär.

Området är framför allt betydelsefullt för ridverksamheten på Stjärnholm. Det finns en väl använd ridväg och en del anslutande mindre ridstigar med uppsatta ridhinder, vilket visar att man utnyttjar området även för att träna hopp och liknande.

6. Stjärnholmsskogen 6508561/1570727 *N: 3p F: 1p Tot: 5p*

KARTA 2

Strax väster om stiftsgården finns ett skogsparti som av Skogsstyrelsen klassats som nyckelbiotop. Den centrala delen utgörs av en höjd med gamla, delvis knotiga tallar och hållmarker med mattor av renlav. Hållmarken är långt ifrån homogen utan snarare mosaikartad med uppstickande hållryggar och mellanliggande svackor med frodiga bäddar av blåbärsris. Tallarna är troligen 100-150 år gamla. I skogen finns också många gamla, döda eller döende enbuskar, vilket skvallrar om att förhållandena tidigare varit mer öppna.

Närmare Stjärnholm finns en parkliknande ädellövskog med senvuxna ekar, äldre tallar, ask, lönn, bok och en del förvildade växter som vildkaprifol, ädelgran, körvel och kirskaål. Naturen har fått sköta sig själv under lång tid och man ser nu inte mycket av den gamla parkstrukturen. Bland annat finns det rikligt med död ved av olika trädslag och dimensioner samt högstubbar av björk och torrakor av tall. Området har sannolikt stor betydelse för arter som lever i eller på död ved.

Området utnyttjas i dag i mycket liten utsträckning som närströvsområde. Det har emellertid en potentiell betydelse som ekologisk vildpark till Stjärnholm och skulle i högre grad kunna utnyttjas naturpedagogiskt, t.ex. genom en anlagd naturstig, för att visa på igenväxningsförlopp och viktiga strukturer i naturskogen med t.ex. död ved samt för demonstration av arter som i nutidens skötta skogar blir allt ovanligare.

7. Djursvik, strandskog norr om Gåsskär 6506490/1569704 *N: 3p F: 3p Tot: 9p*

KARTA 2

Strandskogen öster om Djursvik är som en pelarsal av grova och sannolikt mycket gamla tallar. Den glesa tallskogen går ända ned till vattnet där också en del björkar och alar ingår i trädskiktet. Inga spår av avverkningar finns i området, fränsett några avkapade stammar av vindfällan som lagt sig över strandpromenaden. Skogsbeståndet är sannolikt ett av de äldsta på fastlandet inom kommunen. Buskskiktet är liksom fältskiktet mycket sparsamt och på många håll ligger marken helt naken. Mot bergkanten i norr växer en bård av lövskog och på krönet av berget där ovanför finns enstaka gamla tallar.

Strandpromenaden är mycket väl använd. Sträckan är synnerligen naturskön med de grova tallarna och havet svallande utanför. Ur friluftslivets synpunkt är strandområdet mycket viktigt, men tycks idag utnyttjas främst av de närboende. Skogen ingår i ett större skogsområde, där OK Måsen har tränings- och tävlingsverksamhet.

8. Djursviksskogen 6506790/1569932 *N: 2p F: 1p Tot: 4p*
KARTA 2

Öster om Djursvik ligger ett större, av skogsbruk starkt påverkat skogsområde, vilket sträcker sig bort mot vägen till Danvik. Området är relativt kuperat och rymmer både hållmarker med enstaka grövre tallar, moränsluttningar med ungskog samt utmed ett lägre öst-västligt stråk sumpskog bevuxen med ung björk. Huvuddelen av skogen är dock ganska tät med delvis ogallrade tallungskogar av 10-15 års ålder. Närmare Djupvik uppträder lövskog med enstaka ek och en örtrik flora med inslag av blåsippan – en art som annars är ovanlig i trakten. I den fuktigare delen av skogen är svampfloran intressant med bland annat ett stort antal riskor, av vilka förutom de vanliga, kan nämnas stor kokosrisk, fjällrisk, tallblodrisk och fransrisk.

Skogen är bara i mycket ringa grad utnyttjad av friluftslivet, men längs sumpskogen går en stig som verkar vara den väg flertalet av skogens besökare väljer. Genom ett tidigare intensivt skogsbruk har friluftslivet säkert kanaliserats till område 7 – strandskogen.

9. Skog norr om Danviken 6507408/1570400 *N: 4p F: 3p Tot: 10p*
KARTA 2 - 3

Öster om St.Djursvik ligger ett större sammanhängande skogsområde som till största delen är bevuxet med barrskog. Terrängen i västra delen är kraftigt kuperad med korta bergryggar och mellan dessa en centralt belägen, i öst-västlig riktning gående dalgång. I öster blir topografin mer utjämnad. I nordväst reser sig ett höjdparti med hållmarkstallskog. Här har inga avverkningar skett under åtskilliga decennier och tallarna är gamla. Denna del har av Skogsstyrelsen klassats som nyckelbiotop. I grunda svackor har utbildats små miniatyrmossar med ljung, skvatram och tallvitmossa. Lavfloran är väl utvecklad med mycket islandslav och vinterlav på bergknallarna och på de grånande torrakorna växer en tät päls av knappåslavar, främst svart spiklav, *Calicium glaucellum* och vednål, *Chaenotheca brunneola*.

Dalgången söder om berget är bevuxen med blandskog av moss-rik typ. Skogsbestånden har växlande ålder men en ovanligt stor andel upptas av uppvuxen, 80-100-årig granskog av sannolikt lång kontinuitet. Karaktärsarter är kammossa i mängd och mattor med linnea. Även om skogsgolvet i stora stycken kläds av mjuka mossmattor dominerar bärrisen i vissa delar och lokalt kan även örtrika partier med skogsviol, vitsippa, stenbär och björkpyrola uppträda. Svampfloran är sannolikt av stort intresse. Arter som upptäcktes vid besöket var bland annat grantaggschamp (rödlistad), blomkålssvamp, gransopp, granvaxskivling och fjällig taggsvamp.

Skogen gränsar i väster till en väg med en allé av gamla ekar och aspar. Lavfloran på stammarna är dock påverkad av luftburna föroreningar och innehåller bara försurningstålga arter.

Skogen utgör en mycket viktig potential som friluftsskog. Redan idag utnyttjas den flitigt för skogs-, bär- och svamppromenader och det finns på flera håll väl upptrampade stigar. Familjedaghemmet Ekorrarna besöker området då och då för lek och mulleverksamhet. Den stora arealen uppvuxen granskog med kontinuitet är unik för kommunen och ger besökaren en stark känsla av orörd natur. Markerna är dessutom lättgångna och tillgången på bär och svamp kan vara ett fint lockbete under sensommar och höst. Bullerstörningarna från trafik och industrier är jämfört med flertalet andra tätortsnära skogar i kommunen tämligen blygsamma, vilket till stor del beror på att den uppväxta skogen med gran (tätt vintergrönt grenverk från trädtopp till bas!) dämpar buller effektivt.

10. Västra Inskogen 6507946/1570757 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 2-3

Söder om Mygghemsvägen finns ett skogsparti som fullständigt domineras av barrskog. Området har en böljande topografi med medelålders, tidigare planterade skogar till ca 80-åriga granbestånd på sluttningar och i sänkor, På höjderna, ofta över bergytter med mattor av renlav, växer en medelgrov, gles tallskog. På ett ställe upptäcktes en sällsynt svamp, tallrisk, som bara hittats vid ett fåtal tillfällen i länet.

Granskogen uppvisar lång kontinuitet med tjocka mosstücken. Troligen har den tidigare ingått i ett skogsbete där skogsbruket varit skonsamt mot växt- och djurlivet.

I sydvästra kanten av skogen ligger en torpgrund, Ängtorp, med kvarstående rester av den gamla trädgården. Huset revs redan 1939 och växterna häromkring speglar till en del denna tids odlingskultur. Här växer parksmultron – föregångaren till våra jordgubbar – i vida mattor tillsammans med kamtjatkaros, såpnejlika, silverarv, vintergröna, snöbär, rosenspirea, syren, krollilja, praktlysing, kaukasiskt fetblad, trädgårdsiris och rosenmalva.

Skogen är idag inte så väl utnyttjad av friluftsliv. Det finns en del stigar som visar att skogen besöks sporadiskt, kanske främst av närboende och då troligen för kortare promenader. Det finns gott om bär och svamp och området har potentiella värden som närströvskog. Markerna är dessutom lättgångna och skogen på de flesta håll uppvuxen. Tyvärr påverkas man som besökare av trafikbuller från den intilliggande motorvägen.

11. Stjärnholmsviken 6508869/1571060 *N: 3p F: 1p Tot: 5p*
KARTA 3

Stjärnholmsviken är en grund havsvik med innanför belägna vassar och en strandäng, som periodvis har betats hårt av hästar. Området har en stor betydelse som fågellokal, främst under flyttningstiderna under vår och höst. På strandängarna häckar tofsvipa och buskskvätta, i vassarna sjunger sävsparv, säv- och rörsångare under häckningstid och under försommaren hörs enkelbeckasinens karaktäristiska läten. Kring de öppna vattnen häckar också sothöna, skäggdopping och knölsvan. Under vår och höst rastar vigg, sothöns, gräsand, bläsand, storskrak, brunand och skedand (Frendin 1982). I de närmast omgivningarna observeras regelbundet kattuggla, hornuggla och näktergal.

Strandängarna nedanför slottet betas. Floran är visserligen präglad av havets inverkan men antalet typiska havsstrandväxter är få. Istället är det fuktängens arter och översvämningståliga åkerogräs som präglar vegetationen. Typiska arter i miljön är vanlig pilört, amerikansk dunört, kärrgröe, mannagräs, kärrkavle, gulkämpar och svalting.

Området besöks ibland av fågelintresserade. Många besökare på Stjärnholm går stigen norrut från gården ut över strandängarna. I övrigt är området inte särskilt frekventerat.

12. Stjärnholm vid Tegelbruket 6508513/1571684 *N: 3p F: 0p Tot: 3p*
KARTA 3

I det lövrika landskapet vid Stjärnholm finns en sänka som sannolikt utgör en gammal lertäkt till Stjärnholms tegelbruk. Sänkan är vattenfylld och bevuxen med alskog med träden på upphöjda socklar. Kärret omges av lövskog med ask, lönn och alm, på norra sidan med björk, asp och sälg. Skogen är olikåldrig med stort uppslag av unga träd mellan de äldre, vilket gör terrängen svårgeomtränglig. Vegetationen är örtrik med vitsippa, humleblomster, rödblåra och svarta vinbär. I kärret växer dessutom rankstarr, besksöta, andmat och sjöfråken.

Vattensamlingen har ekologisk betydelse för groddjur och utgör lämplig miljö för den EU-skyddade större vattensalamandern. Området saknar betydelse för friluftslivet.

13. Inskogen väster om Inskogsvägen 6507956/1571439 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 3

Väster om Inskogsleden ligger ett skogsparti som sträcker sig bort mot Stjärnholm. I östra delen växer hållmarkstallskog med inslag av mossig barrblandskog, i övrigt medelålders tallskog på moränmark med uppstickande hållmarkspartier. I ett stråk med fuktig granskog växer brokspindelskivling – en vackert rödprickig svamp som är ovanlig i länet.

I den centrala delen är skogen kalavverkad med ett fåtal frötallar sparade. En mindre tallmosse finns i anslutning till hygget och här kan man hitta typiska mosseväxter som skvattram, tuvull, ljung och nordkråkbär.

Skogen är som strövområde idag av mindre betydelse men ett flertal stigar tyder på att den då och då nyttjas, åtminstone av de närboende. I anslutning till området går en frekventerad cykelväg. Skogen har god svamp- och bärtillgång och potentiellt värde som strövskog. Större delen av området omfattas av detaljplan

14. Inskogens östra del 6507897/1571361 *N: 2p F: 1p Tot: 4p*
KARTA 3

Inskogen närmast Isakslund har en varierande vegetation med dels unga, tätvuxna tallbestånd dels sankar, mer lövrika partier med en ört-gräsrik flora. Närmast vägen ligger en dikad gran-björksumpskog med massvis av ormbunkar. Bland dessa märks högväxta arter som lundbräken, majbräken, nordbräken och träjon men det finns också skogsbräken, hultbräken och ekbräken. Även i övrigt är florans i denna sumpskog av botaniskt intresse med bland annat ask, hägg, tysklönn, lönn och hassel i buskskiktet samt hässlebrodd, trolldruva, smålånke och rankstarr bland markens örter och gräs. Väster om villorna vid Isakslundsvägen är skogen mosaikartad med en olikåldrig, cirka 50-årig tallskog på en matta av blåbärs- och lingonris omväxlande med små lavrika hållmarkspartier. I brynen mot söder finns ett lövrikt bestånd med 100-åriga ekar.

Små stigar finns närmast bebyggelsen och i söder och väster passerar Sörmlandsleden. Längst i norr gränsar området till en cykelväg, som förbinder Peterslund med Stjärnholm. Området tycks vara mycket extensivt utnyttjat, vilket sannolikt beror på skogstillståndet med företrädesvis unga, likåldriga planteringar och delvis svårframkomliga sumpskogar. Det förekommer också buller från trafiken på motorvägen norröver. Större delen av området, norr och öster om Sörmlandsleden, omfattas av detaljplan, varför ovanstående beskrivning får tjäna som historisk dokumentation. De delar av Inskogen, som inte omfattas av detaljplan, kommer i framtiden emellertid få ökad betydelse som friluftsskog.

15. Skog norr om Danviksvägen 6507286/1571583 *N: 1p F: 3p Tot: 7p*
KARTA 3

Väster om Sundavägen, vid Peterslund, ligger ett skogsbestånd som i huvudsak domineras av en ca 50-årig blandbarrskog med lingon- och blåbärsris. Terrängen är ovanligt flack men i söder finns ett litet höjdparti. I östra delen är skogen litet äldre och här finns också ett par senvuxna sälgar. Botaniskt mest intressant är ett sumpskogsparti i den sydöstra delen med inslag av gamla lövträd. Längst i norr finns ett lövrikt bestånd med inslag av hassel, där det börjat bildas död ved. Om beståndet får stå kvar kan det inom några decennier utvecklas till naturskog.

Skogen är av intresse för friluftslivet. I söder ligger en väl använd strövstig men små stigar finns även på andra håll. Det finns spår av barns lek i området med bland annat kojbyggen. Skogen utnyttjas också av personal och barn vid familjedaghemmet Ekorrarna

för mulleverksamhet och lek. Flera lämpliga klätterträd finns i området. Området är inte så påverkat av buller från motorvägen.

16. Skog norr om Utterberget 6507123/1571645 *N: 2p F: 3p Tot: 8p*
KARTA 3

Nordöst om Danviks villaområde, söder om vägen till bebyggelsen, finns en barrdominerad, olikåldrig blandskog. Skogen är delvis orörd med en del död ved men det finns också spår av gallring. Längs östra sidan växer ek och andra lövträd. I nordöstra delen mot Danviksvägen växer en sumpskog, som tidigare dikats och nu är på väg att torka ut. Den domineras av glasbjörk, men även en del gran finns i beståndet. I fältskiktet växer bland annat skogsbräken, lundbräken, majbräken, hässlebrodd, kärrviol, kärrfräken och besksöta.

Friluftslivet är mest frekvent i den södra delen, vilket är föga förvånande då denna del gränsar till Danviks villabebyggelse. Här intill finns en väl utnyttjad strövstig som leder fram till Danviksvägen. I skogen är barn och leker, vid besöket var ett flertal sysselsatta med kurragömmalekar. På en berghäll finns också en lägerbålplats med sittbänkar. Skogen är också viktig för familjedaghemmet Ekorrarna som använder området i sin naturpedagogiska verksamhet.

17. Norra Peterslund 6507447/1572367 *N: 2p F: 4p Tot: 10p*
KARTA 3

Detta skogsområde utgör den nordvästra delen av en grön kil som sträcker sig från Isakslund och Sundavägen bort mot Sundaområdet. Hela denna kil utgör promenadstråk av ca 1,5 km:s längd med Sörmlandsleden som mittnerv. Skogen är mosaikartad från unga tallbestånd på risbevuxen hed till igenväxta hagmarksrester med mycket ek och björk. Sydväst om Krusbärsvägen finns en moränbrant med äldre granskog. Norr om Tranbärsvägen finns ett cirka 80-årigt tallbestånd med inslag av björk och en del örter i vegetationen som stor blåklöcka, gökärt, skogskovall och blåsuga. Längst i öster finns ett litet lövkärr med björk.

Området har mycket stort intresse för friluftslivet. Sörmlandsleden bildar en väl använd stig centralt genom området och i västra delen finns ett nätverk av stigar och slitage på berghällarna, vilket tyder på att närboende flitigt nyttjar området. Flera stigar från olika villakomplex går in mot Sörmlandsleden. Skogen besöks av både vuxna och barn. Spår av barns lekar syns i form av kojor och använda klätterträd. Skogen nyttjas också av Friluftsförbundet som här brukar anlägga tips- och bingopromenader. Det finns också några mindre cykelstråk som förbinder olika villavägar med varandra. Skogen vid norra Peterslund har sammantaget en mycket stor betydelse som närströvområde, såväl för de närboende som för dem som vandrar Sörmlandsleden.

18. Skog vid Peterslundsskolan 6507280/1572888 *N: 2p F: 4p Tot: 10p*
KARTA 3

Öster om Peterslundsskolan finns ett skogsparti som är inklämt mellan villakvarteren i Peterslund och Sunda. I den västra delen är terrängen bergig och i trädsiktet växer tall och unga björkar, i sänkorna med inslag av björk och en tät vegetation av blåbärsris och örnbräken. De nästan täckande ormbunksbestånden gör att det i vissa delar är svårt att ta sig fram. Norr om Skolvägen står en ung tallskog på berg och hed. Längs en cykelväg åt norr, omedelbart väster om Sköldvägen, växer en blandskog med mycket ek och björk samt en hel del sly. En promenadstig ringlar sig österut förbi villakvarteren. Den går över berg och moränmarker där renlavar, skorplavar och låga mossor är tongivande inslag i vegetationen.

Lavsamhällena omväxlar med fläckar av ljung och smalbladiga gräs. Överallt i denna del växer det tall som är mestadels ung. Bara längst i öster, mot väg 53, finns litet äldre tallar.

Skogen är mycket väl utnyttjad av friluftslivet och uppvisar många kvalitéer. Den är lättillgänglig, i regel lättframkomlig, det finns gott om väl upptrampade stigar och tillgången på bär och svamp är god. Skogen fungerar även som exkursionsområde för den närbelägna Peterslundsskolan. Det finns flera cykelvägar i området, vilka är belysta och asfalterade och skogen utgör en viktig naturmiljö för den som rör sig på cykel i denna del av tätorten. Skogen är i huvudsak intressant för de närboende men den fungerar även som genomfartsområde från Stjärnholm in mot tätorten, via den gröna kil som förbinder Sundavägen i väster med Sundaområdet. På hållmarkerna i öster finns en hel del slitage från friluftslivet och tyvärr är området även stort av trafikbuller från den närbelägna motorvägen.

19. Berghäll vid f.d. Sundaskolan 6506564/1572854 *N: 1p F:2p Tot: 5p*

KARTA 3

Strax väster om f.d. Sundaskolan finns en långsträckt, i det närmaste trädlös berghäll. Här kan man i berget se intressanta vittringsmönster. Floran är örtrik med arter som stor och liten blåklocka, gökärt, äkta johannesört, svinrot, brudbröd, gulmåra, backlök, liten fetknopp och tuvknavel. Runt berget växer en gles tallskog.

Berget utnyttjades tidigare av skolbarnen som lekplats. En stig finns på berget tillsammans med en del slitna ytor. Området är egentligen för litet för att tjäna som närströvsområde, men det har betydelse som lekmiljö för barn.

20. Dagisskogen vid Sunda 6506935/1573086 *N: 2p F: 4p Tot: 10p*

KARTA 3

Nordost om f.d. Sundaskolan i Sunda villaområde finns en skogsbacke med en bred och väl använd promenadstig. Området domineras av tallskog, alltifrån ungskogar till litet äldre tallbestånd. Märkligt nog finns inga stubbrestar i skogen, inte ens där skogen är ung, vilket tyder på att delar av det område som nu är skog en gång varit öppen mark. Centralt finns en hållmark med ljung och renlavar. I kanten av berget på den nakna moränjorden växer rikligt med blåmossa. I den västra delen bildar tallen bestånd av 50-100 års ålder med inslag av yngre träd som tall, ek och björk.

Mot villaområdet i öster finns väl upptrampade stigar som leder i olika riktningar. Skogen utnyttjas i denna del som närmiljö för de omkringboende, t.ex. för hundpromenader, bär- och svampplockning. På berget finns kojbyggen och klätterträd, vilket visar att även barnen i området är här och leker.

I den södra delen, väster om Djungelvägen, finns flera stora flyttblock. Skogen runtomkring är lekområde för flera daghem, som familjedaghemmet Ekorrarna samt förskolorna Skattkistan och Blåklockan. Enligt närboende kommer även skolbarnen ibland hit för att leta efter gömda påskägg. Dagisskogen vid Sunda är en mycket viktig miljö för barnen i området och ingår dessutom i den gröna kil som förbinder Sundaområdet med Stjärnholm.

21. Skogen norr om Björntorp 6506906/1573717 *N: 1p F: 3p Tot: 7p*

KARTA 4

Strax nordväst om Sunda trafikplats och omedelbart intill den stora trafikleden in mot centrum finns ett område som domineras av ung, cirka 30-40-årig tallskog. Terrängen är flack och vegetationen påfallande homogen. Blåbärsris dominerar i fältskiktet men på sina håll har det också vuxit upp lövsly. I skogen finns små sänkor med mossevegetation där man kan hitta växter som kråklöver, krypvide, sydkråkbär, skvattram och olika starr. Norr om

Storviltsvägen är det mer lövrikt med bland annat ek, björk och asp. Nära Björntorps äldreboende upp mot trafikplatsen finns en liten bergknalle med tallar och renlavsmattor. Berget uppför sig litet märkligt i en sluttning mot lilla vägen då det är trapplikt uppsprucket och bildar 13-25 snett horisontellt riktade trappsteg.

Skogsbeståndet är ett väl utnyttjat närströvsområde. Det finns en cykelled, väl använda strövstigar och även mindre stigar som förbinder de större promenadstråken med bebyggelsen i väster. De stora fälten med blåbärsris lockar säkert till bärplockning och det finns sannolikt en del svamp under hösten. Området tycks emellertid vara mest attraktivt för de närboende och utgör samtidigt närområde för flera daghem och skolor, bland annat använder förskolan Skattkistan skogen för lek och för att studera naturen. Tyvärr är störningen från trafiken på den stora genomfartsleden vissa tider besvärande.

22. Vivesta nära Badudden 6508131/1573497 N: 3p F: 1p Tot: 5p

KARTA 4

Från Aspaleden norrut mot Badudden leder en mindre grusväg som på båda sidor omges av hagar som betas av hästar. Betestrycket är delvis rätt svagt. Floran är artrik, särskilt i fuktstråken, med inslag av arter som hör hemma i naturbetesmarkernas växtvärld, exempelvis sammetsdaggkåpa, darrgräs, knägräs, hirsstarr, blåtåtel, ängsnejlika och glesstarr (*Carex distans*) – den senare mycket ovanlig i länet och minskande i takt med att de kustnära ängarna försvinner.

Grusvägen går till en stuga, men en mindre stig böjer av mot höger och leder fram till havet. Här finns en mindre strandäng med gåsört, havssälting, vänderot, blåsäv, havssäv och plattstarr. Området har idag blott en liten betydelse för friluftslivet men skulle kunna vara ett exkursionsmål för den cykelburne. Vägen mot havet är dessutom lättgången, naturskön och blomrik, men ligger litet väl långt bort från tätorten.

23. Brasstorp 6507911/1573823 N: 2p F: 1p Tot: 4p

KARTA 4

Cirka 600 m öster om Vivesta gård, intill Aspaleden, ligger ett mindre skogsparti som i huvudsak är bevuxet med blandskog. Terrängen är kuperad, bitvis bergig och inte överallt lättframkomlig. Dessutom är skogen bitvis ganska tät. I södra delen växer en olikåldrig tallskog, mot norr med ökat lövinslag, bland annat av en del gamla, grova ekar med över en meters stamdiameter. På vissa ekar växer signalarten gulpudrad spiklav.

Fältskiktet är varierat men blåbärsris dominerar. På några håll är marken mer örtrik med arter som dröjt sig kvar från den tid då djuren betade i skogen. Karaktäristiska arter är backglim, ängsviol, brudbröd, blåklockor, blodrot, darrgräs och pillerstarr. Flera av de äldre ekarna är kringvuxna av yngre träd och är i behov av frihuggning för att överleva på längre sikt.

Skogen är mycket svagt frekventerad och man kan skönja en antydning till stig som troligen utnyttjas av närboende. Skogen lämpar sig för bär- och eventuellt svamplockning.

24. Vivestaskogen 6507649/1573605 N: 2p F: 2p Tot: 6p

KARTA 4

Skogen söder om Vivesta gård är en gammal hagmark som vuxit igen och som genom gallringar och pågående skogsbruk omvandlats till blandskog, ännu med inslag av äldre ekar som överlevt skogens förändring. Även i söder mot bebyggelsen står ekar i brynen. Terrängen är mjukt kuperad och i de lägre delarna finns ett djupt, svärpasserat dike, som delar området mitt itu. Vegetationen i hela området är gräs-örtrik och man kan ännu skönja rester av den

gamla hagmarksfloran som gynnats av att lövinslaget bevarats. Många av ekarna lever dock på marginalen omgärdade som de är av uppväxande yngre skog. Åtminstone några av de äldre ekarna bör ges en chans att leva vidare genom att frihuggas.

Skogsområdet är lågfrekventerat men används som träningskog av ortens orienteringsklubb, OK Måsen. Sannolikt rör sig en del människor i området under bär- och svamptider, men det finns inget nät av stigar som visar att skogen används för genomfarter. Det upptagna diket försvårar även till viss del framkomligheten i området.

25. Skog nära Sundsör vid Verkstadsgatan 6507414/1573899 *N: 1p F: 1p Tot: 3p*
KARTA 4

Skogen ligger i nära anslutning till Sunda industriområde. Längst i söder ger lövträden skogen ett lummigt intryck och det finns i trädskiktet en hel del ek, björk och asp. Brynet är blomrikt av örter som gulsporre, brudbröd, stor blåklocka och gökärt. Terrängen i området är småkullig och till övervägande del bevuxen med en cirka 50-årig, jämnhög tallskog med risvegetation. Små berghällar med renlavar sticker upp här och var och bryter enformigheten. I hela skogen finns det gott om småplantor av ek, asp och rönn.

I området finns inga spår av friluftsliv, inga stigar av betydelse eller andra spår av andra aktiviteter. Dessutom är området ganska bullerstört. Det finnas gott om bär i området och möjligen utnyttjas skogen mycket extensivt av bärplockare.

26. Skog mellan Aspaleden och Verkstadsgatan 6507364/1574340 *N: 1p F: 0p Tot: 1p*
KARTA 4

Området är till största delen skadat av exploatering. En del av skogen är kalavverkad, en annan del upptas av en kraftledningsgata. En liten skogsrest nära Grenvägen återstår, helt utan betydelse för friluftsliv. Upp mot Verkstadsgatan i nordost ligger en botaniskt intressant lokal på öppen ogräsmark, i naturvårdssammanhang att betrakta som en kuriositet. Här finns bland annat en rik förekomst av den rödlistade fältkrassingens tillsammans med mindre vanliga ogräs som stillfrö, rågvallmo, trädgårdsveronika, rävtörel, mellanplister, murreva och rosendunört.

27. Skog mellan Sundsör och Granliden 6507623/1574260 *N: 2p F: 3p Tot: 8p*
KARTA 4

Mellan de bebyggda områdena vid Granliden – Brasstorp och Sundsörs industriområde finns ett skogsbestånd som i öster avgränsas av ett par cykelstråk på vilka man kan färdas från Brännäsvägen ända ned till Oxelösunds centrum. Intill industriområdet finns en blockig tallskog på morän med inslag av unga ekar. Beståndet är likåldrigt och har en ålder av ca 60 år. Det har tidigare gallrats. På marken växer mest blåbärs- och lingonris. Här sågs också ett exemplar av vitoxel, säkert hitförd med frö genom fåglar från ett odlat exemplar.

I områdets östra del reser sig en bergshöjd bevuxen med 80-100-åriga tallar och med renlavsmattor på hållarna. Mot Brännäsvägen är skogen återigen ganska ung men med stark lövträdsinblandning och här växer också tätt med lövsly. Det äldsta skogsbeståndet finns i den sydöstra delen, en intressant biotop med grova aspar och granar. Många av asparna är hålträd och av stor betydelse för hålhäckande fågelarter. Här längs en stig växer ett stort bestånd av parkgröe, *Poa chaixii*, ett i Sörmland ganska sällsynt gräs som tidigare införts till i huvudsak parkgräsmattor med utländskt gräsfrö. På några håll i länet har detta gräs förvildats ut i skogsterräng.

Skogen vid Brasstorp utgör närströvsområde till villakvarteren vid Brasstorp och Granliden men kan också nås via cykelvägen från Frösäng. Skogen tycks vara väl utnyttjad för friluftsliv. Ett diffust stignät är utbildat i bärmärken vid Sundsör, vilket pekar på att

området utnyttjas för bär- och svampplockning. De breda stigar som går genom skogen och leder fram till Verkstadsgatan ser ut att utnyttjas av gående som genomfart från bebyggelsen i norr ned mot Frösäng och Oxelösunds centrum. Sannolikt kopplar de gående in på cykelbanan vidare söderut. Skogarna söder om Granliden utnyttjas också av OK Måsen för träning och tävling i sin orienteringsverksamhet.

28. Lövskog söder om Granliden 6507801/1574512 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 4

Söder om Granliden, på båda sidor av Brannäsvägen, finns ett lövrikt skogsbestånd med mycket ek och med inslag av björk eller tall. Mellan de grövre träden växer tätt med lövsly, vilket i vissa avsnitt gör skogen svårframkomlig. Söder om Brannäsvägen ändrar skogen karaktär och övergår i en dikad sumpskog bevuxen med klibbal, glasbjörk och sälg. Hela den västra delen av området domineras av en frisk-fuktig, tämligen tät successionsskog av lövträd utom i den sydöstra delen mot åkrarna där det på en moränmark växer ek och asp, också här med täta slyuppslag. Marken i de lövrika skogarna täcks av lågvuxna örter som skogsviol, vitsippa, harsyra, björkpyrola och stenbär.

Lövskogen är en viktig närmiljö för de boende vid Granliden och för dem som trafikerar vägen ut mot Brannäs. Skogen är emellertid för tät och svårframkomlig för att vara attraktiv som närströvsområde. En röjning av lövslyet och en gallring i tätare lövbestånd skulle på sikt skapa en mer lockande skog. Områdets har sitt värde främst för sin närhet till bebyggelse och läge intill två gång- och cykelstråk.

29. Lövskog norr om Aspaleden 6507339/1575406 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 4

Mellan Aspaleden och åkrarna i norr ligger en lövrik skogsremsa med asp, ek och särskilt i östra delen vårtbjörk. Här finns också ett videsnår och ett sumpigt parti med klibbal och glasbjörk samt en liten tallbevuxen kulle. I den torrare lövskogen växer det mycket liljekonvalj. I brynen mot landsvägen finns en örtrik flora med bland annat stenbär, blodrot, skogsviol, gökärt och stor blåklocka.

Sörmlandsleden passerar genom området men i övrigt tycks det mycket svagt nyttjat. Orsaken är troligen att det är svårt att gå i skogen på grund av täta lövuppslag och att terrängen bitvis är sumpig. Området är dessutom litet och smalt och bullret från vägar och industrier tämligen omfattande. Lövskogen har genom sin lummighet emellertid stor betydelse för naturupplevelsen på Sörmlandsleden och för vägfarande längs Aspaleden.

30. Skogsdunge vid Brukshundsklubben 6507732/1575160 *N: 2p F: 3p Tot: 8p*
KARTA 4

Söder om Aspa vid Brannäsvägen finns ett litet skogsbestånd med ek, tall och gran. Flera av ekarna är metergrova. Buskskiktet varierar i omfattning, från nästan inget alls till djungler av tätt sly. Skogen har sitt ursprung i en hagmark, som nu vuxit igen. Rester av en tidigare hagmarksvegetation kan skönjas i ljusluckor och än finns i området bestånd av svinrot, liten och stor blåklocka, blodrot, ängsviol, brudbröd och blodnäva. Intill berghällarna finns en artrik flora av torkhårdiga örter som vit fetknopp, backlök, lövbinda, tuvknavel, liten fetknopp och äkta johannesört. Längst i väster går ett djupt dike som avvattnar åkrarna i nordväst.

Brukshundsklubben har sin klubbstuga i anslutning till skogsdungen och större delen av föreningens verksamhet är förlagd till detta område. Skogen används både som rastningsplats och träningsområde för hundar. Det finns flera breda stigar, uppsatta övningshinder och annat

som visar på att området utnyttjas intensivt. Skogen har i övrigt begränsade värden för friluftslivet.

31. Skog norr om Breviksskolan 6507145/1575000 *N:3p F: 4p Tot: 11p*
KARTA 4

Norr om Breviksskolan ligger en höjdrygg som till största delen är bevuxen med ung tallskog. Terrängen är småkuperad med låga hållryggar och mellanliggande, delvis kärrfyllda sänkor. Ett sådant kärr ligger i södra änden nära skolgården. Kärrret är vattenfyllt under större delen av året. Ovanför kärrret ligger en plan hållmark som mot söder övergår i solvarma, men igenväxande torrängar som sluttar ned mot ett slättområde med vidsträckta gräsytor och promenadstråk. Längs skogsbergets västra kant finns ett stängsel och en liten brant, som gränsar mot ett kyrkogårdsområde. Vid kyrkogårdens slut, ungefär 100 meter söder om Aspaleden, finns ett lövkärr med björk, klibbal och viden. Mot kärrret stupar en mindre förkastningsbrant med skuggtåliga mossor, t.ex. opalmossa och äppelmossa, i klippspringorna. I lövkärrret finns gräs och högorter samt en del död ved och en intressant svampflora med den i länet sällsynta purpurticka, *Ceriporia purpurea*. Andra vedsvampar i kärrret är grönmussling, snurrkrös, kuddticka, valkticka och platticka.

Purpurticka, Ceriporia purpurea nära Aspaleden

Längre österut förbi nya vattentornet och mot Kylvattendammen sluttar berget ned i ett lundartat skogsparti med mycket ek. Närmare dammen består lövskogen främst av klibbal och glasbjörk. Strövstigen längs dammen är inbäddad i en lummig grönska av lövträd och lövsly, men övertväras upp mot Aspaleden av en bred och tydlig ledningsgata.

Skogsområdet har stor betydelse för Oxelösunds befolkning med sitt strategiska läge mellan kyldammen, Breviksskolan och parkområdena i söder. En gång- och cykelväg leder från Breviksskolan upp mot det nya vattentornet, dit många söker sig för att njuta av utsikten. Intill ligger också en gammal skidbacke med lift, som under de senaste årens snöfattiga vintrar fått läggas ned. En bred, väl upptrampad stig går från parkområdet i söder över bergen bort mot Aspaleden. En annan stig går från Breviksskolan längs Kylvattendammen bort mot en fågelplattform, där fågelintresserade kan studera fågellivet året om. Då kylvatten från SSAB pumpas ut i dammen blir vattentemperaturen så hög att det även vintertid finns öppet vatten, vilket lockar många fåglar att stanna kvar. Vid Kylvattendammen och i lövskogen mot

vattentornet observeras de flesta år arter som häger, hornuggla, sparvuggla, lärkfalk, duvhök, spillkråka, mindre hackspett, steglits och näktergal. Observationsmöjligheterna kring dammen är få och observationsplatsen har därför mycket stor betydelse för naturstudier såväl bland ornitologer som i skolundervisningen.

Kylvattendammen är populär för fågelskådning, även vintertid

Skogsområdet med närmaste omgivning utnyttjas av många skolor och daghem för friluftsliv och naturstudier. Bland skolor kan nämnas Breviksskolan och D-skolan, vilka utnyttjar området för lek, sport och vetenskapliga studier. Bland förskolor är det främst Oxelö förskola samt familjedaghemmen Ekorrarna och Myrtrollen som vistas här. Området är genom sitt centrala läge och sitt mångsidiga nyttjande av väsentlig betydelse som närströvsområde för Oxelösundsborna.

32. Bergklack vid Breviksskolan 6506884/1575313 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 4

Intill Breviksskolan ligger en i det närmaste trädlös urbergsklippa och med en från krönet vidsträckt utsikt över järnverket, Kylvattendammen och gårderna mot Frösäng. Berget är delvis ganska brant, särskilt mot väster, där det i springorna växer tulkört, gaffelbräken och andra värmekrävande växter. Högst uppe på berget finns en torrängsflora med gul fetknopp, gulmåra och femfingerört samt en del småplantor av ek, vårtbjörk och sälg. I öster övergår hållmarken i en gräsbevuxen platå med ung lövskog. Berget är rikt på olika lövträd och buskar och man kan hitta uppemot 20 arter, varav många förvildade, däribland päron, lönn, rundhagtorn, lind, häckoxbär och balsampoppel. I blockrika partier mot villorna i söder finns rikligt med stensöta.

Liten bergknalle nära Breviksskolan med utsikt över omgivningen

Kullen är inte så väl besökt men används periodvis av barn för lek, pulkaåkning och möjligen bergsklättring. Eftersom berget är brant på ena sidan krävs noggrann tillsyn, vilket kan vara till nackdel för den fria leken. Ett skyddsstaket finns mot branten, men detta är på flera håll raserat och ger idag inget bra skydd. Oxelö förskola ligger strax intill och man bedriver viss verksamhet inom den riskfria zonen.

33. Skog vid Aspastugan 6507512/1575608 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 4-5

Norr om Kylvattendammen och Aspaleden ligger ett område med blandskog, som i tidigare skeden varit betad hagmark. Rester från den tidigare ängsfloran kan ännu skönjas i skogsdunklet. Längst i söder finns ett berg med blockrik morän i kanten. I områdets nordvästra del finns en gammal torpgrund, f.d. Aspastugan, med en rik flora kring den gamla boplatsen. Exempel på arter är tjärblomster, åkervädd, blodnäva, vit fetknopp, klofibbla, backlök, brudbröd och ängshavre.

Skogsområdet är ännu ganska extensivt utnyttjat men har potential som närströvsområde. Även om bullret från SSAB:s industrier tidvis kan vara störande, erbjuder skogen fina bär- och svampmarker. Ett flertal stigar sträcker sig från Aspaleden norr- och västerut. På några håll finns spår av kojor och vindskydd samt en eldstadsgrop, vilket tyder på att området används för friluftsliv i någon mer organiserad form.

34. Bergs- och torrbacksområde vid Aspa 6507810/1575778 *N: 4p F: 1p Tot: 6p*
KARTA 5

Söder om Aspa ligger en f.d. hagmark med vidsträckt berghällar, vilka äger en för trakten ovanligt rik och varierande torrbacksflora. Miljön har under lång tid varit exponerad för sol, värme och vindar och tillsammans med långvarig hävd gynnat många torrbacksväxter. I närheten ligger en torpgrund med rester av den gamla trädgården. Följande arter karaktäriserar klippterrängen i området:

Backlök	<i>Allium oleraceum</i>
Brudbröd	<i>Filipendula vulgaris</i>

Duvnäva	<i>Geranium columbinum</i>
Gaffelbräken	<i>Asplenium septentrionale</i>
Gråfibbla	<i>Pilosella officinarum</i>
Harmynta	<i>Satureja acinos</i>
Jordklöver	<i>Trifolium campestre</i>
Klofibbla	<i>Crepis tectorum</i>
Knölsmörlomma	<i>Ranunculus bulbosus</i>
Lunddraba	<i>Draba muralis</i> – riklig
Lundtrav	<i>Arabis hirsuta</i>
Piggstarr	<i>Carex spicata</i>
Småborre	<i>Agrimonia eupatoria</i>
Stor femfingerört	<i>Potentilla argentea</i> var. <i>incanescens</i>
Vit fetknopp	<i>Sedum album</i>
Ängshavre	<i>Helictotrichon pratense</i>

Många av de nämnda växterna har här sin enda eller en av sina få växtplatser i kommunen. Ur detta perspektiv är floran mycket skyddsvärd och kan på längre sikt bestå endast under förutsättning att området hävdas genom bete. Enligt Frendin (1982) är området påfallande fågelrikt under alla årstider med många häckande fågelarter och även under hösten är backarna populära viloplats för flyttande och rastande flyttfåglar.

Området är mycket sparsamt utnyttjat. Troligen tjänar området främst under våren som utflyktsområde. Det är lätt att ta sig hit via cykel från Aspaleden. Då kullarna syns från långt håll är området också viktigt för landskapsbilden. Området är ett potentiellt viktigt objekt för naturstudier i kommunen.

35. Skog SV om P-platsen till Brannäs våtmark 6508153/1576007 *N: 3p F: 1p Tot: 5p* KARTA 5

Nära P-platsen till Brannäs våtmark finns ett alkärr, som sträcker sig i öst-västlig riktning. Kärrret är dikat och ett grunt, troligen handgrävt dike skär rätt igenom. Alkärrret är lummigt, art- och örtrikt med stora bestånd av majbräken. I det frodiga växttäcket kan man också få se kärrsilja, besksöta, stenbär, nordbräken och stråväxter som gråstarr, blåsstarr, rankstarr, blekstarr och brunven. Centralt i kärret finns en upphöjd kulle med torrare mark intagen av en ekbjässe med en stamdiameter av cirka en meter. I ekens närhet växer berberis, måbär, röda vinbär och gräset hässlebrodd. Trots att kärret är dikat är dräneringseffekten idag mycket liten och därigenom ganska representativt med väl bevarad vegetation och strukturer. Det finns exempelvis äldre träd, död ved och torrgranar med hackspetthål. Alkärrret omges i sydost av en bergig blandskog med i huvudsak tall, i öster av likåldrig, ung tallskog och lövblandskog med mycket asp.

Skogen är föga utnyttjad för friluftsliv, vilket sannolikt beror på att det är svårt att ta sig fram i kärrpartierna. Det finns några smala stigar och i södra delen en markerad vandringsstig, som leder fram till Brannäs våtmark.

36. Landskapet söder om Brannäsviken 6508498/1576065 *N: 2p F: 1p Tot: 4p* KARTA 5

Söder om Brannäsviken ligger ett omväxlande landskapsparti med stränder, vassar, berg, blandskogar, högörtängar, lövsånar och bergknallar. I den östra delen växer en barrdominerad skog med inslag av björk, i norr mot havet en tät, snårig blandskog med mycket hägg. Över Brannäsviken kan man få en vidsträckt utsikt från en serie höga strandklippor. I närheten av dessa berg finns äldre tallar med grov bark och knotiga grenar. Mot Duvholmen är stranden

flackare och låga klippor alternerar med små vasspartier. Innanför finns medelålders, i sen tid gallrade löv- och barrdominerade skogsbestånd.

Floran i området är ordinär men på några platser mer artrik. Mitt i skogen finns exempelvis en liten klippåll med en överraskande artrik samling örter som jungfrulin, bergsbräsma, mandelblomma, blåsuga och svartkämpar. På de små gräsängarna kring strandhällarna mot Duvholmen kan man finna strandrödtoppa, kustarun, knägräs, gulkämpar, strandaster och ängsviol.

Udden öster om Duvholmen är en rekreationsplats för närboende. En maskinklippt gräsbevuxen stig leder därifrån till villaområdet sydost om Duvholmen. Området är i övrigt knappast alls utnyttjad som strövområde men har potentiella värden, främst genom sin närhet till havet.

37. Skog vid Stora Brannäs 6508771/1576376 *N: 2p F: 1p Tot:4p*
KARTA 5

Norr om Stora Brannäs är terrängen mycket växlande med berg och sänkor om vartannat. Huvuddelen av området domineras av tallskog av olika åldrar, i västra delen finns mer lövrika partier – särskilt i brynmiljöerna där det växer både ek och ask. I nordöst bildar asken större bestånd och bildar bryn mot en igenvuxen gräsmark. I sådana bryn och i vägkanter är floran artrik och bland inte alltför vanliga växter kan nämnas småborre, svinrot, knägräs, bergmynta och brudbröd. I närheten påträffades larv av bokspinnare – en nattfjäril som trivs i lövskog och som i länet är mindre allmän.

Larv av bokspinnare i skogen norr om St.Brannäs

Området utövar idag ingen större lockelse på friluftslivet. Terrängen är delvis svårframkomlig och delar av området ligger inom privat område. I syd-nordlig riktning sträcker sig dessutom en kraftledningsgata.

38. Brannäshalvön – norra skogen 6509108/1577009 N: 2p F: 2p Tot: 6p

KARTA 5

Den norra delen av Brannäshalvön täcks av barrskog och utgör kommunens största sammanhängande skogsområde. Skogen sträcker sig från Stora Brannäs i väster österut till Getnäsudden. I den nordvästra delen är naturen synnerligen enförmig med planterade ungskogar av tall, här och var med låga hällmarker och smala sumpstråk beväxna med ung glasbjörk. Fältskiktet är artfattigt och domineras av kråkbär, blåbär, lingon och ljung. Inne i ungskogen finns bestånd av äldre tallar som fått stå kvar från en tidigare barrskogsgeneration.

I ungskogen växer bland annat knärot på en av sina få växtplatser i kommunen. Arten tycks ha överlevt ett rationellt skogsbruk men har troligen varit betydligt vanligare på Brannäshalvön tidigare då skogarna var mindre rationellt brukade. Några mindre kärr och mossar finns i området. Dessa bär en typisk flora med arter som hund- och flaskstarr, kråklöver, tranbär, syd- och nordkråkbär, missne, grenrör och mannagräs. Utmed den norra stranden finns en del låga klippor samt en örtrik flora utbildad i ishyvlade strandpartier med lågvuxen vegetation där man bland annat kan finna kustbaldersbrå, strandaster, strandvänderot, agnsäv, blåsäv, strätta och andra typiska arter vid Östersjön.

Även söder om vägen är barrskogen förhärskande, men varierar mer i ålder. I lägre partier finns små mossestråk med skvattram och på bergen växer en del äldre tallar.

Trots att området är vidsträckt och relativt orört av exploatering nyttjas det inte så mycket av friluftslivet. Dels ligger det ganska långt från tätorten, dels är friluftslivet på halvön idag starkt kanaliserat till stigen på udden söder om Marviken och till den strövstig som går längs Brannäs våtmark. De flesta stigarna finns norr om vägen och det är troligt att området främst utnyttjas under bär- och svampsäsong. Stigarna når dock ofta fram till strandklipporna i norr, där det finns flera badmöjligheter. Brannäshalvön är generellt sett ett lämpligt utflyktsmål för cykelburna och ingår i ett större sammanhängande område som ännu inte exploaterats och där bullret från vägar och industrier är jämförelsevis ringa. Ortens orienteringsklubb, OK Måsen, meddelar att den använder området för tävling och träning.

39. Skog söder om Marviken 6508807/1578067 N: 4p F: 4p Tot: 12p

KARTA 5

Söder om Marviken finns en mycket värdefull kustbarrskog med en stor mängd gamla träd. Från Getnäsudden i norr leder en bred, av friluftslivet starkt utnyttjad strövstig ut på en långsträckt udde som i norr gränsar mot havsviken Marviken, i söder till Brannäs våtmark. Stigen leder genom ett av kommunens äldsta och ståtligaste skogsbestånd. Gamla tallar samt enstaka granar och björkar kantar stigen där man går och ju längre ut på udden man kommer desto mer krokig och krum blir skogen, pinad som den är under års och årstiders lopp av hårda vindar. Känslan av närhet till hav och våtmarker är påtaglig. I skogen börjar det också att utvecklas en del död ved i form av torrträd och vindfällen. Bland fåglar kan man i området höra spillkråkan, som delvis är beroende av gammal skog. I väster, närmast Getnäsudden, finns ett sumpskogsparti med majbräken, skogsbräken, hultbräken, svarta vinbär, vitpyrola, vildvin och hjärtbergenia – de två senare självklart förvildade, troligen från dumpat trädgårdsavfall.

Stränderna längs udden är av växlande typ, det finns såväl finjordsstränder med högvassar som klipp- och moränstränder. Området är kuperat men stigen slingrar sig fram där det är lätt att gå.

Skogen söder om Marviken är mycket gammal och erbjuder en fin upplevelse för dem som följer stigen utmed stranden.

Området är en viktig del av naturupplevelsen längs den stig som omger Brannäs våtmark. För fågelintresserade erbjuder vandrigen, särskilt under vår och höst, fantastiska upplevelser med ett rikt fågelliv såväl i Marviken med dess grunda bottnar som i Brannäs våtmark. Utsikt över våtmarksdammen har man från ett fågeltorn, som uppförts av fågelföreningen Tärnan, i den nordöstra delen av våtmarken.

Kustpromenaden har en omistlig betydelse för Oxelösundsborna av vilka många söker sig hit alla årstider för att njuta av havet, den gamla skogen och utsikten. Man når området främst med cykel. Parkeringsmöjligheterna för bil är få och den som väljer bilen får ställa den vid P-platsen för Brannäs våtmark. Efter cirka två kilometers vandring längs våtmarken når man fram till havet. Efter en tur ut på udden kan man sedan fortsätta tillbaka till P-platsen genom att färdas den smala skogsbilvägen från Getnäsudden västerut.

40. Skog norr om Brannäs våtmark 6508505/1576323 **N: 3p F: 1p Tot: 5p**
KARTA 5

Skogen norr om och i direkt anslutning till Brannäs våtmark har en skiftande trädslagssammansättning. Vegetationen är betespräglad och skogen dessutom utsatt för tidigare avverkningar. Därefter har den lämnats att växa igen. Den får idag betraktas som en successionsskog i ungt stadium. Skogen är ganska tät, delvis svårframkomlig och i vissa delar, särskilt närmast våtmarken, sumpig. I den västra delen finns ett ekbestånd med örtgräsrik vegetation. Här kan man hitta en del örter och gräs från en svunnen hagmarksepok med arter som stor blåklocka, gökärt, skogsviol, brudbröd, gullviva och häckvicker. Den märkligaste växten är dock kal tallört – en nära anförvant till den vanliga tallörten. Den senare hittar man mest i barrskog. Den är mer eller mindre hårig och har en 4-5 cm lång nickande klase. Kal tallört däremot, har kort, upprätt klase, är helt kal – även på foderflikarna – och växer främst i lövskog. Den är funnen 13 gånger tidigare i Södermanlands län (Rydberg & Wanntorp 2001) och är i regel kalkgynnad. Fyndet på Brannäshalvön är det första i kommunen och mycket överraskande!

Skogen är från friluftslivets synpunkt, åtminstone i dagsläget, av föga betydelse. Inga stigar finns som tyder på att folk rör sig i området. De enda stigar som syns går genom täta

buskage och är troligen viltstigar. Den täta vegetationen, sumpigheten och kanaliseringen till stigen runt våtmarken är säkerligen orsaker till det låga nyttjandet.

41. Brannäs våtmark och skogen söder om 6508237/1576501 *N: 3p F: 3p Tot: 9p*
KARTA 5

Brannäs våtmark anlades år 1993 främst som ett system för att avskilja kväve ur avloppsvatten från det kommunala reningsverket. Våtmarken och dess dammar, inklusive kanaler och översilningsytor upptog fram till 1997 totalt cirka 23 ha. Avloppsvattnet är innan det släpps på till våtmarken både mekaniskt och kemiskt renat. Uppehållstiden för det tillförda, delvis renade vattnet beräknas till cirka 8 dygn (Andersson m.fl. 1999). Våtmarken är anlagd på f.d. åker och lutar mycket svagt (0,5%) åt öster. Växtligheten i våtmarken är till största delen planterad, därefter har det skett en spontan invandring, i huvudsak av flytbladsväxter, genom fröspridning av fåglar. Det kväverika vattnet alstrar en hel del organismer, vilket drar till sig högre djur som olika sorters sjöfåglar, vilka profiterar på vattendjur och gröna växter. Området är därigenom intressant för fågelstudier, särskilt under vår- och höstsäsong då fåglarna flyttar. Som en del av kontrollprogrammet inventerades fågellivet i våtmarken 1994-96 (Hägermark & Martinsson 1995, 1996) och det har observerats långt över 200 arter sedan våtmarken anlades. Arter som gynnats av våtmarkens uppkomst är svanar, sim- och dykänder, sumphöns, vadare, måsar och tättingar. Vissa år häckar även den sällsynta årtan i området. Våtmarken har också fungerat som rastlokal för såväl änder som vadare. Fåglar som ofta hörs och ses i området är hornuggla, sparvuggla, härmsångare, näktergal, grönsångare, skedand och vattenrall. Under senare år har också den sällsynta tretåiga hackspetten uppenbarat sig i strandskogen. Våtmarken är också en intressant exkursionslokal för skolorna i deras undervisning i biologi och miljövard för att visa hur t.ex. reningsprocesser fungerar.

Kring våtmarken går en promenadstig, som i norr utgörs av själva Brannäsvägen (objekt 38), i söder av en stig som från parkeringsplatsen i väster slingrar sig fram längs ett ekbevuxet bryn och sedan över ett litet näs. Stigen går sedan på norra sidan av våtmarken ut på landbryggan och ut mot Marviken och den vackra kuststigen där (område 39).

Skogen söder om promenadstigen och våtmarken har sitt ursprung i en gammal hagmark, som under senare tid beskogats. I den östra delen växer en blandskog av ek, asp och björk med lågörter i fältskiktet, längre västerut ökar barrträdsinslaget och på marken växer här istället blåbärs- och lingonris. Delar av skogen är kullig av mossbelupna moränblock.

Skogen är extensivt utnyttjad, troligen för bär- och svampplockning, men utgör en viktig närmiljö för reningsdammen och strövstigen. Området är bullerstört och en viss lukt från reningsdammarna är påtaglig, särskilt under varma somrardagar.

42. Södra Brannäshalvön 6508264/1576677 *N: 2p F: 0p Tot: 2p*
KARTA 5

Området söder om Brannäs våtmark, mot Nötudden, är till övervägande del bevuxet med unga, planterade tallskogar med mellanliggande stråk av täta, dikade bestånd av lövsumpskog. I skogen finns små bergknallar men inga hållmarker. Särskilt i den västra delen ingår stora översilningsytor, vilka under högvatten är i det närmaste omöjliga att forcera. Dessa vattenflöden är kopplade till kommunens reningsanläggning. Skogsområdet gränsar i söder och öster till SSAB:s industrier och deponier.

Vissa sumpskogsstråk är botaniskt intressanta med förekomst av arter som är mindre vanliga i kommunen, exempelvis skogsstjärnblomma, röda vinbär, gullpudra, skogsbjörnbär och repestarr. Arterna uppträder dock enstaka och i små bestånd och utgör troligen rester från

vegetationstyper i kärrmiljöer, som idag till stor del spolierats av hydrologiska förändringar och andra störningar.

Hela området är på grund av sin svårframkomlighet av sumpskogar, översilningsområden, diken, ytor med sly och ungskogar i kombination med påtagliga lukt- och bullerstörningar fullständigt ointressant som närströvområde. Till detta bidrar närheten till tunga industrier. Inte ens som bär- och svampskog är området att rekommendera på grund av den sannolikt höga belastningen av föroreningar.

43. Danvikshagen 6506347/1571655 *N: 2p F: 4p Tot: 10p*
KARTA 6

Danvikshagen är belägen mellan Danviks villaområde och havet. Tvärs över sundet kan man skymta Jegersö friluftsområde. Höjdpartierna norr om sundet kröns av en kustpräglad tallskog, som dock bara närmast havet uppvisar typiska strukturer i form av vindpinade, krumma tallar. Större delen av arealen är tidigare avverkad och bevuxen med en likåldrig, cirka 50-årig tallskog med tät blåbärsvegetation. Uppe på berget finns en fornlämning. Den västra delen av Danvikshagen kantas i söder av klippor med glest stående tallar. Tallskogen i området präglas av en artfattig vegetation. I svampfloran märks typiska mykorrhizasvampar som örsopp, sandsopp och gallsopp. I bestånd av örsopp växer den märkliga svampen rosenslemskivling, som alltid påträffas bland örsoppar. Hur de två svamparna samarbetar är emellertid okänt.

Danvikshagen är ett populärt strövområde. Många har upptäckt de fina bär- och svampmarkerna. En vandring på strandbergen ger många fina utsiktspunkter och åt sydväst kan man se tvärs över Bråviken bort mot Vikbolandet i söder. I området finns många breda strövstigar, exempelvis en strandpromenad med bord och bänkar. Längs stranden finns också många små badklippor och närmast småbåtshamnen vid Djursgraven ligger en udde med tallar och låga strandhällar som tycks mycket populära under badsäsongen. Även barn tycks vistas mycket i området. Det finns spår efter kojor och många av tallarna har låga, båg böjda grenar lämpliga för ”leka häst-lekar” och trädklätring. Föräldrakooperativet Saltkråkan uppger att de ofta vistas i området för skogsutflykter och mulleverksamhet. Danvikshagen är inte bara värdefull för de närboende. De goda parkeringsmöjligheterna och de fina små badklipporna lockar säkert också en hel del externa besökare.

44. Skog öster om Djursgraven 6506440/1572401 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 6

Öster om havsviken Djursgraven bort mot Vallsund ligger ett ganska smalt skogsparti. Terrängen närmast Djursgraven är flack, längre åt öster blir den mer bergig. Området domineras av lövskog, i väster med ek, vårtbjörk och tall, i övrigt av triviallövskog med mycket björk. I norra kanten står en del grövre ekar. På de kalkfattiga moränmarkerna förhärskar blåbär, smalbladiga gräs och enstaka lågörter, i vissa partier växer tätt med skogsbräken. Lövskogen är i delar av skogen tät med ett likaså tätt buskskikt av lövsly.

Skogsområdet är inte särskilt ofta utnyttjat för friluftsliv. Några få, cirka 30 cm breda stigar, sträcker sig genom skogen och används i huvudsak av de närboende. Det finns en del blåbär i området som kan ha betydelse i bärtider. Skogen är litet för tät för att ha värde som närströvskog men efter en gallring kan säkert attraktionsvärdet öka. En cykelbana sträcker sig mellan bebyggelsen och skogsbrynet i norr och har betydelse då den förbinder flera av villaområdena omkring.

45. Berg vid Blåklockan 6506530/1573234 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 6

Vid förskolan Blåklockan i Sunda-området ligger ett litet berg omgivet av blandskog. Längst i norr finns ett framröjt ekbestånd. På berget är floran örtrik med värmekrävande växter som äkta johannesört, bergven, lövbinda och tjärblomster, under lövträden även örter som stor blåklocka och slätterfibbla.

Området är mycket litet men intressant då det ligger i direkt anslutning till förskolan och av stor betydelse som närområde för verksamheten. En mindre gräsmark med stora tallar finns också innanför förskolans stängsel. Miljön störs av buller från anslutande vägar.

46. Skog vid Jogersösundet 6506076/1573284 *N: 2p F: 3p Tot: 8p*
KARTA 6

Nära bron över till Jogersö, mot Vallsunds villaområde, ligger ett litet skogsparti som har betydelse som genomfartsmiljö och grön lunga vid infarten till Jogersö. Skogen är av blandad karaktär med ek-tallbestånd, dungar av lövträd samt en planterad, ca 40-årig granskog mot viken. Mitt i området ligger en gammal torpgrund kring en serie berghällar. Floran kring torpläget är intressant med kvarstående torpväxter som vintergröna, silverarv, häggmispel, parksallat, myskmalva, syren, ädelgran, krikon, studentnejlika, körsbär och plommon.

Vid torpgrunden passerar Sörmlandsleden och många som går leden för att fortsätta bort mot Jogersö fritidsområde går förbi här. Parallellt med Sörmlandsleden följer också en cykelväg, som även den leder ut till Jogersö – till badplatsen och den stora skogen intill. Skogspartiet fungerar inte bara som genomfartsled. Även de boende i Vallsund vistas mycket i skogen och barnen i området är ofta här och leker. På ett par håll sågs exempelvis kojbyggen. Det lilla skogspartiet är även ett utflyktsmål för personal och barn på förskolan Blåklockan och familjedaghemmet Ekorrarna, där de bedriver lek, naturstudier och mulleverksamhet.

47. Jogersö friluftsområde 65055979/1572013 *N: 3p F: 5p Tot: 13p*
KARTA 6

Ett av kommunens största sammanhängande skogsbestånd finns på norra Jogersö. Området är relativt höglänt och domineras i centrala delar av hållmarkstallskog, som ömsom är medelålders och relativt smalstammig, ibland av äldre typ med tallar vars ålder sannolikt överstiger 200 år. Särskilt värdefulla tallbestånd finns nordväst om OK Måsens klubbstuga, där det också är gott om död ved i form av torrakor och lågor av gran, samt i närheten av gravröset centralt i skogen där gamla tallar växer på hållmarker bevuxna med renlavar och ljung. Dessa hållmarker sträcker sig sedan åt väster nästan ända fram till havet. Svampfloran på hållmarkerna är karaktäristisk med de vanliga arterna tillsammans med arter som motaggsvamp, blodticka, kanelnagelskivling och rynkmussling. Mellan hållmarkerna uppträder gran- och barrblandskogar på morän, ibland mossrika med till synes lång kontinuitet och med stora mängder kammossa, men ibland tar lågörterna över och floran blir mer artrik. Mot stranden i norr uppträder en del mossiga blockbranter.

Jogersö, Hällmarkerna i kvällsljus

Vegetationen i området är ganska ensartad och kalkfattiga marker med ris av lingon, blåbär och ljung dominerar stort. Rikast flora finns närmast stränderna, där jordarna är yngre och mindre urlakade på näring. I barrskogsmiljö kan man då hitta vitsippa, blåsippa, hässlebrodd, majbräken, klotpyrola, ekbräken och linnea, i alkärr nära Trappviken högrörter av olika slag och på stränder och strandängsfragment längs den södra kanten dyker det upp strandängsväxter som gulkämpar, gåsört, kustarun, ormtunga, havssälting, strandrödtoppa, strandgråbo och strandmynta. Fyndet av strandmynta är överraskande, då det tidigare inte gjorts några fynd av denna art utmed den sex mil långa kuststräckan mellan Tystberga och Tunaberg (Uttervik).

Jogersö friluftsområde är av väsentlig betydelse för det rörliga friluftslivet i kommunen och besöks även av folk från andra tätorter. Tillsammans med Femöre är det kommunens viktigaste rekreationsområde med gång- och cykelleder, motions- och skidspår. Det finns också gott om promenadstigar, vilka löper tvärs över och mellan motionsslingorna. Sörmlandsledens etapp 44:1 Jogersö – Ryssbergen startar också här. Friluftsfrämjandet har tips- och bingopromenader på Jogersö varje höst och SPF – Oxelösundsseniörerna har organiserade vandringar här. I anslutning till den stora parkeringsplatsen finns bad, minigolf, tält- och campingplatser.

Förutom det stora Jogersöbadet i Tempelviken finns badplatser på klippväggar längs stränderna runt friluftsområdet. Ett speciellt hundbad finns t.ex. mitt för Mallriksholmen. Skogssällskapet har i området satt upp informationstavlor om olika årstider och trädslag och det bedrivs även pedagogisk verksamhet av andra slag. Bland annat uppger Dalgångsskolan och Öppna förskolan att de har en del av sin verksamhet i området.

Området är också av väsentlig betydelse för ortens idrottsklubbar. Orienteringsklubben OK Måsen har sin klubbstuga nära parkeringsplatsen och har träning och tävlingar i skogsområdet. Flera andra idrottsföreningar som Oxelösunds IK och SLK Oxelösund använder områdets löpslingor och skidspår. Skidspåren utnyttjas också av andra motionärer liksom elljusspår, vilka sommartid utnyttjas för jogging och annan träning.

Skogsområdet på norra Jegersö är genom sin storlek, orördhet och betydelse för friluftslivet i kommunen omistligt och bör ej vidröras av andra planer och exploateringar än de som är nödvändiga för ortens rörliga friluftsliv. Även skogsbruket bör utföras med yttersta försiktighet och anpassas till friluftslivets behov.

48. Jegersö vid Strömsundet 6505893/1572858 *N: 3p F: 3p Tot: 9p*
KARTA 6

När man kommit över bron till Jegersö går en väg till höger som leder fram till Jegersö sommarhem. På båda sidor om denna väg växer lövdominerad blandskog med ett 40-tal stora, delvis spärrgreniga ekar. De grövsta ekarna har en omkrets kring 3,5 meter. Ekbeståndet är ett av de största i kommunen och en viktig framtida potential för växt- och djurlivet på Jegersö. På vägens södra sida växer en blandskog med främst asp, gran och björk, längre åt norr även med mycket ek, tall och sälg. Fältskiktet består av både örtrika växtsamhällen och stråk av en magrare vegetation där blåbär och smalbladiga gräs dominerar. Terrängen är småkuperad med bergiga och blockiga avsnitt. Mot Strömsundet i norr finns en mindre hällmark med utsikt över viken.

Skogspartiet ligger i anslutning till Jegersö friluftsområde och är en väsentlig del av naturmiljön på norra Jegersö. Det nyttjas främst som genomfartsområde. Genom skogen, i dess södra del, leder en cykelväg samt Sörmlandsleden. Även en mindre promenadstig går genom området. Längs Strömsundet i norr leder en väl använd strandstig och nära viken finns också ett par sittbänkar. Området utgör också en viktig rekreationsmiljö för dem som vistas på Jegersö sommarhem.

49. Jegersö vid Trappviken 6505530/1572545 *N: 4p F: 4p Tot: 12p*
KARTA 6

Omedelbart intill den stora parkeringsplatsen på Jegersö ligger ett höglänt bergsparti med gammal tallskog. Mot parkeringen finns en geologiskt intressant lodbrant med frostsprängda block och små grottlänkande krypin mellan blocken. I denna brant växer det gott om ormbunkar och skuggtåliga mossor. På bergsplatån växer en olikåldrig tallskog med de äldsta träden sannolikt uppemot 200 år. Träden växer långsamt i den torra, kalkfattiga miljön och är därför inte särskilt grova. Det finns emellertid inga spår av avverkningar vilket visar att skogen varit orörd under lång tid. Området har av Skogsstyrelsen klassats som nyckelbiotop. Längst i sydost finns en skarpt avsatt bergklack med förnämlig utsikt över havet.

Mot Trappviken i direkt anslutning till Nötuddsvägen, finns en väl bevarad, artrik havsstrandäng som årligen slåstras. Växtligheten är intressant med arter som strandrödtoppa, kustarun, dvärgarun, gulkämpar, vildlin, madrör och liten ärtstarr. På strandängen, i de torrare partierna, finns rikligt med gräshoppor.

Skogen ligger strategiskt placerad intill ett av de mest besökta områdena i kommunen. Den utnyttjas också frekvent av friluftslivet. I lodbranten närmast parkeringen finns fina klättermiljöer för barn samt små spännande prång och grottöppningar. En stig går upp till utsiktspunkten och där finns också en bänk, där man kan sitta och fika. Nedanför berget går stigar kors och tvärs, vilket visar att området nyttjas av såväl närboende som mer långväga bad- och campinggäster på Jegersö. Den gamla skogen uppe på berget med grovbarkiga tallar, torrträd och vindfällen är viktig även ur pedagogisk synvinkel liksom den väl hävdade strandängen vid Trappviken, vilka båda visar på naturmiljöer som idag blivit allt ovanligare.

50. Jogersö – skog söder om koloniområdet 6505390/1572781 *N: 3p F: 2p Tot: 7p*
KARTA 6

Söder om koloniområdet, mellan stugområdena i öster och sydväst, reser sig en bergrygg som till huvuddelen är bevuxen med tallskog. Hällmarkstallskogen är en av de bäst utbildade innanför skärgården i Oxelösunds kommun. Det finns både partier med gammal orörd tallskog, som längst i söder och yngre bestånd påverkade av tidigare gallring. Här och var breder stora trädlösa hällmarker ut sig, vilket är ovanligt i kommunen. Dominerande i vegetationen är renlavarna, vilka täcker stora ytor. I svackor och hällkar har typiska miniatyrmossar med skvattram, tuvull och nordkråkbär utbildats. I norr leder berget ned i en storblockig moränsluttning, där det växer massvis med ormbunkar och ett påfallande högt (50-80 cm!) blåbärsris. Norr om Fruängsholmarna finns en gammal granskog med mycket vindfällan och inslag av äldre björkar. Denna biotop har utan tvekan en stark prägel av naturskog och har av Skogsstyrelsen klassats som nyckelbiotop. Nära havet finns släta klippor och strandhällar lämpade för sol och bad.

Det kuperade skogspartiet har tack vare sin topografi klarat sig från exploatering. Samtidigt fungerar det som ett viktigt grönstråk på den södra halvan av Jogersö, där bebyggelse i övrigt upptar nästan hela landarealen. Området är genom sin orördhet värdefullt som rekreationskälla. Idag utnyttjas det bara till vissa delar, framför allt i söder där det finns flera litet större stigar och en del låga klippor lämpliga för sol och bad. Möjligen kan bergsområdet med tiden få ökad betydelse för friluftslivet men kommer sannolikt framöver – liksom idag – få se sig akterseglat av det stora, mer lättgångna och idag livligt frekventerade friluftsområdet i nordvästra delen.

51. Sjöbodviken 6505888/1573641 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 7

Ned mot Sjöbodviken och öster om den väg som leder ned till villaområdet Stenvik och Femöre, finns ett litet strandnära skogsparti. Längst i norr ligger en småbåtshamn med parkeringsplatser, vilka är reserverade för båtägarna. Om man följer Sörmlandsleden söderut färdas man genom en olikåldrig tallskog, där de äldsta tallarna säkert är 100 – 150 år gamla. Det finns också bestånd av yngre tallar och spår från tidigare virkesuttag. Söderut passerar man en mindre gräsmark för att småningom på nytt komma in i ett skogsparti med delvis grova tallar. Här finns också några fina strandhällar som utnyttjas för sol, bad och fiske.

Området är lättillgängligt men används bara i liten omfattning som strövskog. Sörmlandsleden passerar genom beståndet och många av de närboende använder leden för att komma fram till vattnet. Området utnyttjas också av Dalgångsskolan för lek, naturvandringar, naturstudier och vanligt utemys.

52. Stenviksbadet 6505260/1574318 *N: 2p F: 3p Tot: 8p*
KARTA 7

På sommaren, när värmen känns outhärdlig, är det många som besöker badplatsidyllen vid Stenvik. Invid badstranden finns en gräsmatta och en parkeringsplats. Nära vattnet finns flera låga strandhällar och en tunn vass, som vid bryggan röjts bort för de badande. Nära stranden står också några vackra tallar. I anslutning till badplatsen finns en liten skogsbacke med berg och småsten bevuxen med tall, ek och vårtbjörk. Vegetationen är fattig på arter med kruståtel, fårsvingel och gökärt. På den blockiga marken växer mycket liljekonvalj och stensöta, den senare så talrik att den nästan täcker marken. I backen finns också en hundraårig ek, som troligen är moderträd till alla småekar som växer runt omkring.

Området är mycket flitigt utnyttjat, främst under badsäsongen. Skogsbacken är också viktig för barns lek och rörelse. Slitaget på hållarna visar att backen utnyttjas en hel del, mest i samband med badvistelsen. För de mindre barnen finns nära badplatsen en sandlåda och en gungställning. Badbryggan är också byggd så att den omsluter en grund innerbassäng. Området besöks då och då av Dalgångsskolan för lek och för att studera naturen.

53. Stenviksbergen 6505812/1573856 *N: 2p F: 4p Tot: 10p*
KARTA 7

Som en grön kil mellan två villaområden i Stenvik sträcker sig en relativt flack bergplata, som till övervägande del är bevuxen med en ung tallskog. Buskskiktet är glest och består av lövruskor och småtallar. Lokalt är tallarna äldre och på några av dem växer talticka. Växtsamhällena präglas av torra och näringsbrist. Smalbladiga gräs, bärris och lavar dominerar men på några håll är det mer örtrikt. Trots att topografin är varierad gör skogen ett mycket homogent intryck med en förhållandevis ensartad vegetation.

Området har utan tvekan sin största betydelse som närmiljö för dem som bor i villaområdena omkring. Det är långsmalt och lättgången och promenadsträckan i längsled blir närmare en kilometer. Det finns i skogen flera väl utnyttjade stigar. I östra delen finns en elbelyst, asfalterad promenad- och cykelväg. Skogsområdet utnyttjas av barn och personal på Ramdalens förskola men också barn från de närbelägna villakvarteren vistas här. Spår av barnens lek finns här och var i form av kojbyggen och hasmärken på träd lämpliga för klättring.

54. Skog vid Dalgången 6505829/1574660 *N: 1p F: 3p Tot: 7p*
KARTA 7

Mellan Ramdalen och Femörevägen finns inklämt mellan villakvarteren ett mindre skogsområde, som i huvudsak präglas av unga tallskogar med lövsly. Terrängen är småbergig, kuperad och vegetationen ensartad och fattig på arter.

Skogen utgör ett stycke närnatur intill Dalgångsskolan och är viktig för skolan och dess verksamhet. Området utnyttjas också av Ramdalens förskola en bit längre bort. Berget i öster är starkt nött och barnen tycks vistas mycket i just denna del. Även skogspartiet i sydväst är starkt frekventerat med flera väl upptrampade stigar. En av dessa stigar ingår i leden "Hälsans stig" (jfr objekt 55). Området i övrigt är genomkorsat av olika promenadvägar och cykelstråk och har stor betydelse för de boende i angränsande villakvarter som genomfartsområde.

55. Skog vid Ramdalens idrottsplats 6506366/1574313 *N: 4p F: 4p Tot: 12p*
KARTA 7

Strax sydost om Sunda trafikplats via en cykelled från Sunda-området leds man in i ett lövrikt landskap, som särskilt under våren sprudlar av blommor och fågelsång. Nära trafikplatsen höjer sig en liten bergbacke med sidor av grund morän. Denna är bland annat bevuxen med 10 -15 grova ekar. Vegetationen runt de äldre ekarna är borttröjd. Flera av träden har ensidiga stamskador, i några av dem växer svavelticka, i en av de grövre ekarna den missgynnade oxtungsvampen. Flera av ekarna har håligheter av betydelse för häckande småfåglar. De barklevande lavarna har med tiden decimerats på grund av luftburna föroreningar.

Strax öster om bergbacken ligger en annan, mer långsträckt höjd med en promenadstig ringlande på krönet genom en sal av lövträd och vackert spolformade enar. I slutningen ned mot Ramdalen finns ett flertal grova ekar. Även söder om cykelvägen finns en biotop med mycket ek och en kvävegynnad växtlighet med högväxta örter och gräs.

Delar av skogen har av Skogsstyrelsen klassats som nyckelbiotop. Värde ligger främst i de grova ekarna med sitt växt- och djurliv. Floran är i området av växlande karaktär, ofta nog örtrik, särskilt under lövträden och på de kalkförande berghällar som kantar brynen mot Ramdalsskolan i väster. Exempel ur den rika floran är ängsskära, knägräs, svinrot, vindaggkåpa, blåsippan, trolldruva, hässlebrodd och skogsvicker, den senare mycket sällsynt i kommunen. På kalkhällarna växer arter som blodnäva, darrgräs, sammetsdaggkåpa, brudbröd (riklig!), vit fetknopp, ängsnejlika, kantig fetknopp, getrams och hällebräken tillsammans med kalkgynnade mossor som plyschmossa, guldlockmossa, kalkklockmossa, kalkkrusmossa, gruskammossa och strålkranmossa. Kalkhällarna är uppbyggda av vertikala band, vilka är kvarstående strukturer av en hårdare bergart i omgivande, delvis nedvittrade kalkmineral.

Den vita fetknoppens blodröda bladkorvar pryder kalkhällarna vid Ramdalen.

Lövskogen har mycket stor betydelse som inramning av Ramdalsområdet med sin skola och sportanläggning. Den rika floran och faunan, lövrikedomen och de gamla ekarna berikar i hög grad den biologiska mångfalden i tätorten och är en mycket värdefull tillgång för naturintresserade. Många skolor och förskolor bedriver naturstudier i området. Några institutioner som nyttjar området för lek, naturstudier och friluftsliv är Dalgångsskolan, Ramdalsskolan, Ramdalens förskola, D-skolan och Öppna Förskolan. Området är dessutom ett viktigt genomfartsstråk för gående och cyklister. Gång- och cykelbanor förbinder de stora småhusområdena vid Sunda och Frösäng med Ramdalen och dess anläggningar. Parallellt med cykelbanan, genom de lummiga lövskogsbestånden, leder en promenadväg, kallad Hälsans stig – som är ett friskvårdsinitiativ från Landstinget, kommunen och Hjärt- & lungfonden. Stigen leder norrut via en gångbro över motorvägen vidare in mot Oxelösunds centrum.

56. Skog vid Frösängs förskola 6506591/1574424 *N: 2p F: 3p Tot: 8p*
KARTA 7

Vid Frösängs förskola finns en liten skogsbacke med berg i dagen. I berget finns s.k. räfflor som uppstått då den framglidande, extremt tunga inlandsisen pressade hårda gruskorn mot underlaget. På berget står ett antal gamla tallar och en hel del örter, vilka delvis är utplanterade. Vid ett besök kan man få se äkta johannesört, stor blåklocka, gyllenfetblad, vit

fetknopp, rödkörvel, svinrot och slätterfibbla. De blommande örtmattorna besöks av många fjärilar som sandgräsfjäril, liten guldvinge, olika blåvingar och gräsfjärilar.

Området utnyttjas flitigt av barn och personal på den närbelägna förskolan och utgör en skyddad närmiljö i ett område som annars präglas av bebyggelse och trafikstråk.

57. Villastaden 6505897/1575140 *N: 3p F: 1p Tot: 5p*

KARTA 7

Villastaden är namnet på ett centralt beläget grönstråk, vilket sträcker sig från Hamnbron i söder upp mot Ramdalen i nordväst. Hela området är kraftigt bergsdominerat. Kring bergen växer en parkliknande lövskog med flera inplanterade och självsådda trädslag och buskar. Närmast järnvägen i norr är skogen mer talldominerad. Villastaden har detaljinventerats av dåvarande Skogsvårdsstyrelsen (Karlsson 2002). Floran på berget är speciell då det finns många arter som spridit sig från trädgårdar eller från högar av trädgårdsavfall. Troligen är en del ursprungligen utplanterade. Följande växter har noterats från området:

Alm	Syren
Alpgullregn	Sötkörsbär
Apel	Trubbhagtorn
Balsampoppel	Vildkaprifol
Daggros	Vitoxel
Doftschersmin	Vresros
Hassel	Äkta fläder
Häckkaragan	Backlök
Häckspirea	Bergven
Hästkastanj	Duvnäva
Knäckepil	Fingerborgsblomma
Krikon	Getrams
Körbärsplommon	Kaukasiskt fetblad
Lönn	Parksmultron
Olvon	Praktbetonika
Parklind	Silverarv
Pimpinellros	Tigerlilja
Päron	Tjärblomster
Rosenhagtorn	Vit fetknopp
Snöbär	Åkervädd
Svarta vinbär	

Bergspartiet är bara i liten utsträckning utnyttjat som närströvområde. Några mindre stigar finns på berget, som kanske utnyttjas av dem som vill titta på utsikten. I söder passerar en cykelväg från Ramdalen som leder in mot Oxelösunds centrum. Den parkliknande skogen i söder är av kulturhistoriskt intresse som rest av en gammal trädgårdsanläggning, vilken nu vuxit igen till en lund.

58. Norra Femöre 6504932/1574751 *N: 3p F: 2p Tot: 7p*
KARTA 7

Norra delen av Femöre, alltså den skog som ligger sydväst om Badhusviken, hör inte till Femöre naturreservat. Skogsområdet utgörs av en hållmark med mellanliggande svackor av morän. Buskskiktet i skogs- och bergsområdet är sparsamt vilket gör att skogen får en öppen, nästan parkartad karaktär. På berget i norr finns en märklig blocksamling av delvis förklyftade block som ligger direkt på hälleberget. I områdets nordöstra del finns ett bestånd med gamla tallar och torrakor, där det växer grovticka och tallticka samt rikligt med spiklavar. Här finns också några miniatyrmossor med skvattram och tuvull som karaktärsarter i fältskiktet. I västra delen växer en cirka 80-årig granskog. I brynen mot Femörevägen kan man bland annat hitta gråal, som troligen naturaliserats från träd som odlas i tätorten. Gråalen har inga naturliga förekomster i denna del av Sörmland.

Skogen på norra Femöre är lätt tillgänglig och besöks särskilt under bär- och svampsäsong. Flera stigar i öst-västlig riktning visar att området utnyttjas för promenader och annan rekreation. I skogen längs en av stigarna finns en gammal vilobänk. Även om skogen till viss del utnyttjas av friluftslivet, ligger intresset för den tydligt i skuggan av andra områden på Femöre, t.ex. Femörehuvud, där huvuddelen av de hitresande söker sina stigar.

59. Ramsberget 6506298/1576023 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 8

Ramsberget är ett till största delen trädlöst, flackt bergsområde som sträcker sig norr om Floragatan cirka 300 meter öster om Malmtorget. Berget korsas av ett par stora kraftledning. Endast i områdets östra del finns några smärre skogsbestånd, vilka domineras av lövträd. Söder om Floragatan finns ett litet berg som brant stupar ned i en liten skogssump. Floran på hållmarkerna är örtrik och det finns många arter som är värmekrävande. Den besökande kan också se flera förvildade och kanske utplanterade växter. Exempel på arter i området är kanadensiskt gullris, tulkört, vit fetknopp, backdunört, tjärblomster, gaffelbräken, svartbräken, lövbinda, gyllenfetblad och kaukasiskt fetblad.

Ramsberget är påverkat av luftföroreningar och buller. Det ligger dock nära bebyggelsen och utnyttjas också en del av lokalbefolkningen, vilket kan avläsas på berghällarna där stigar och annat slitage förekommer. D-skolan uppger dessutom att de utnyttjar området för sina aktiviteter. På berget finns flera fina utsiktsplatser och under siktigt väder kan ett besök på Ramsberget ge fina upplevelser.

60. Gamla vattentornet 6505904/1576178 *N: 2p F: 3p Tot: 8p*
KARTA 8

Norr om Gamla Oxelösundsvägen, när man passerat Stålbyn österut, ligger det gamla vattentornet. Tornet byggdes redan 1899 men togs ur drift 1970. Det förklarades senare som byggnadsminnesmärke och skall nu skyddas och bevaras för sin arkitektur och teknikhistoria. Tornet är beläget på högsta punkten av ett berg som i övrigt är småkuperat med en mosaik av skog och hållar. Skogsdungarna har varierande innehåll. Vissa är klädda med asp och tall, andra löv- eller barrdominerade. En trädfattig hållmark sträcker sig från vattentornet ett par hundra meter åt öster. I berget finns basiska mineral, vilket ger en delvis annorlunda flora med bl.a. kalkgynnade mossor. Bland noterade arter märks bergsbräsma, backdunört, liten fetknopp, svartbräken, gaffelbräken, gullockmossa och kruskalkmossa. I anslutning till den centrala hållmarken växer lövskog på starkt blockig mark.

Cirka 200 meter söder om gamla vattentornet finns en liten jordtipp med intressant ogräsflora där arter som rosendunört, blåeld, rosenvial, taggsallat, uppländsk vallört, klöveroxalis och ekorkorn kan påträffas.

Några hundra meter öster om vattentornet finns en öppen gräsmark. Över denna tvärrar en stig som leder upp till vattentornet. Till vattentornet leder även ett par mindre stigar. Området kring tornet är flitigt utnyttjat, vilket syns på slitaget av berghällarna. IF Metall, avd. 22 uppger att de anordnar promenader till vattentornet och Öppna Förskolan är ofta här och bedriver studier av naturen. Det gamla vattentornet har blivit litet av ett utflyktsmål. Många går dit för att se byggnaden på nära håll, andra för att njuta av utsikten över SSAB och havet.

61. Skog nära Stålbyn 6505808/1575949 *N: 2p F: 0p Tot: 2p*
KARTA 8

Intill Stålbyn, nära vägen till Gamla Oxelösund, ligger en kil av sumpig lövskog, som köpts in av SSAB som framtida markreserv. Skogen domineras av klibbal och glasbjörk, är till stor del fuktig med ett stort inslag av ormbunkar. Genom området går ett brett dike. Sumpskogen har en typisk flora av majbräken, ekbräken, lundbräken, skogsviol, hässlebrodd och den sällsynta repestarren.

Området har inga värden för friluftslivet. Det ligger för nära industrier och för långt från bebyggelse. Marken är sumpig och ett brett dike nära vägen hindrar framfarten. Dessutom är området starkt påverkat av industriell verksamhet.

62. SSAB-berget 6505689/1576485 *N: 1p F: 0p Tot: 1p*
KARTA 8

SSAB-berget kallas här det berg som ligger mitt för SSAB:s industrier, norr om och intill vägen till Gamla Oxelösund. Närmast vägen i söder uppträder örtrika silikathällmarker med inslag av växter som vit fetknopp, morot, gråbinka, harklöver, äkta johannesört, backdunört och sandtrav.

Berget ligger i ett område som köpts in av SSAB som markreserv. Det har ingen betydelse som närströvsområde, inte ens av närboende. Marken är nedsmutsad av svart stoft från industrier och de flesta träden är döda av föroreningar. Området är dessutom starkt påverkat av buller.

63. Gamla Oxelösund 6505415/1576707 *N: 2p F: 2p Tot: 6p*
KARTA 8

I Gamla Oxelösund, mitt för Mästerlotsen, ligger ett litet örtrikt berg som i söder vätter ned mot havet och en liten småbåtshamn. Berget är välvt, nästan limpformat och nästan helt kalt men med spridda lövbuskar och törnesnår. Vegetationen på berget är präglad av ljusöppna förhållanden och starkt utsatt för torka. Flera karaktäristiska arter som vit fetknopp, tulkört, getrams, lövbinda och bergven är anpassade att leva i denna miljö. På berget finns några gamla försvarsbunkrar sedan kriget.

Den botaniskt intresserade bör ta en liten tur, ca 50 meter åt väster, ned till ett område där ett par järnvägsspår delar upp sig. Spårområdet är säte för en ovanlig flora med bland annat färgreseda, fältkrassing, taklosta och råttsvingel.

Färgresedan växer vid spårområdet i Gamla Oxelösund.

Området är en liten pärla i den gamla stadsdelen och utnyttjas av många som utsiktsplats. Från berget kan man bland annat se ut över Femöre och Furö, men även andra delar av skärgården skymtas. Från söder går en stentrappa upp på berget, men lättast når man detta från Gamla Oxelösundsvägen. Berget är ett populärt utflyktsmål även för skolor och förskolor. De institutioner som uppger att de använder området i sin friluft- och naturpedagogiska verksamhet är Öppna Förskolan, D-skolan och Familjedaghemmet Myrtrollen.

64. Basttorpsområdet 6507834/1570608
KARTA 2

N: 3p F: 2p Tot: 7p

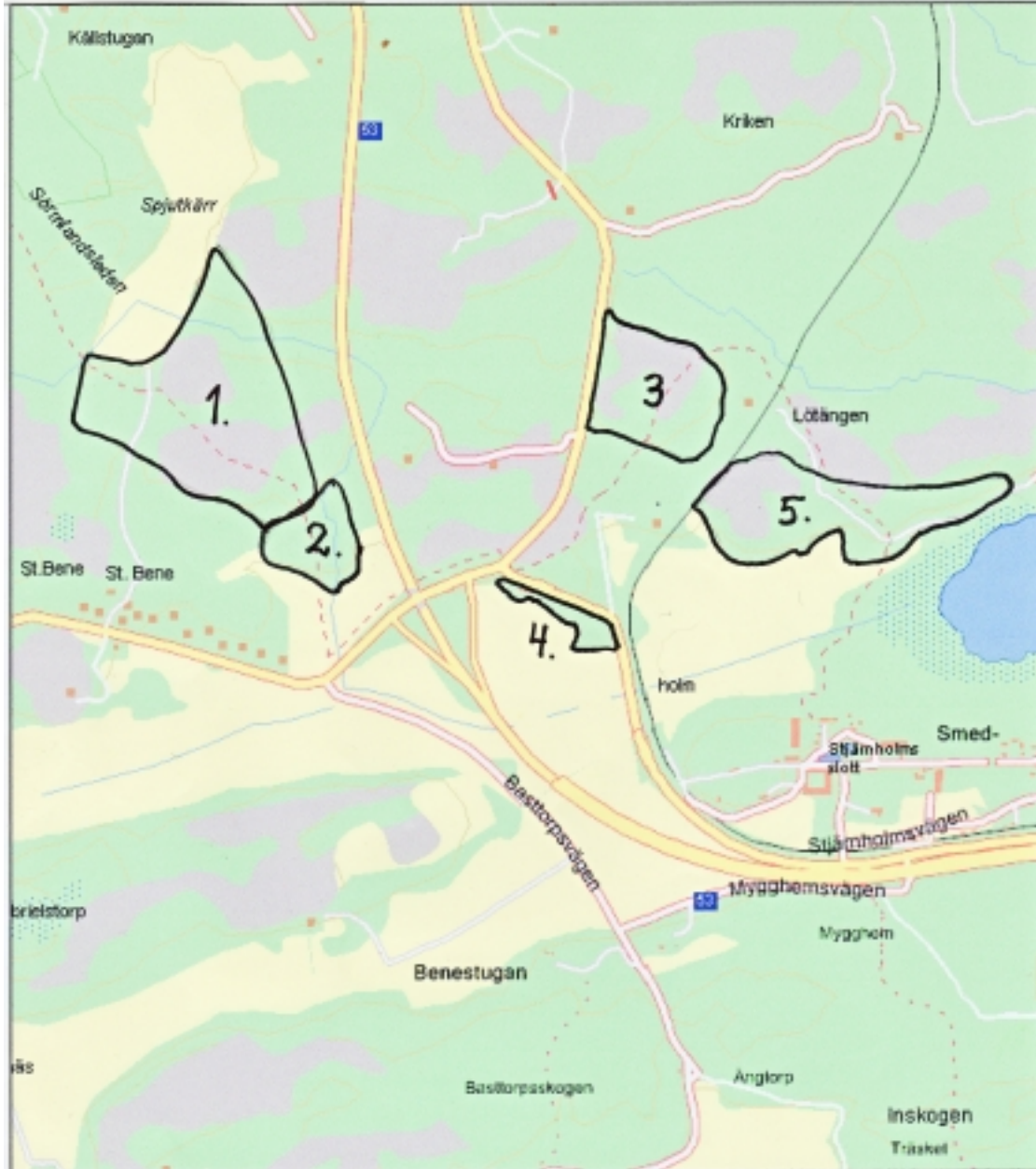
Vid Basttorp ligger ett större sammanhängande skogsområde - långt från tätorten men i anslutning till vägen mot Djursvik. Unga, tidigare planterade tallskogar i åldrar mellan 30 – 60 år dominerar med ett fältskikt av i huvudsak blåbär. Mellan berg och moränpartier finns smala kärr- och sumpskogsstråk. Endast vid Basttorp är marken mer örtrik, sannolikt till följd av ett tidigare hagmarksbete. Hela skogsområdet har under perioder påverkats av modernt skogsbruk och gallring har skett under senare år. Flera mindre våtmarker och dalstråk har dikats. Söder om skogsområdet ligger en grund havsvik, Bastetorpsviken, av stor betydelse för fågellivet, särskilt under flyttningsperioderna under vår och höst. Även de betade strandängarna innanför är betydelsefulla, bland annat med häckande gulärla. Området besöks ofta av ornitologer, som varje år noterar många intressanta fågelarter.

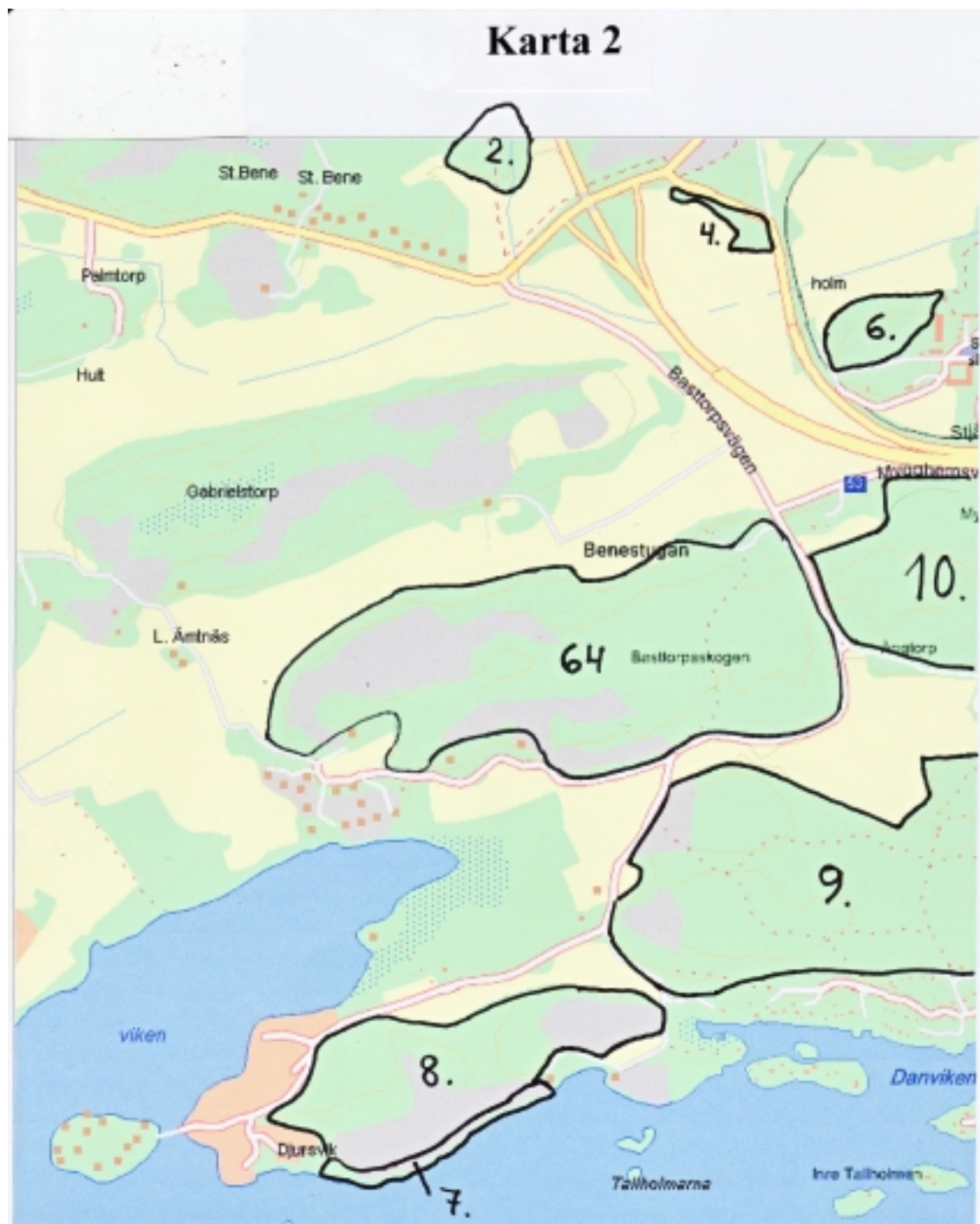
Skogen utnyttjas mycket extensivt, sannolikt mest som bär- och svampskog för i första hand de närboende. Orienteringsklubben OK Måsen vistas här ibland i sin verksamhet. Skogen har en framtida potential som närströvskog.

LITTERATUR

- Andersson, J., Wittgren, H.B. & Ridderstolpe, P. 1999: Våtmark Oxelösund – resultat och erfarenheter från sex års drift.
- Calluna AB 2005: Naturgas Mellansverige, sträckan Norrköping-Oxelösund. Bilaga 4: Naturvärdesinventering av landmiljöer och vattendrag inför upprättande av miljökonsekvensbeskrivning. Sydkraft.
- Calluna AB 2005: Naturgas Oxelösund – Brannäs. Naturvärdesinventering av landmiljöer inför lokalisering av LNG-terminal. Sydkraft.
- Frendin, D. 1979: Sjöfågellivet under vinterhalvåret i Kylvattendammen i Oxelösund. Fåglar i Södermanland 1979:2.
- Frendin, D. 1982: Översiktlig naturinventering. Oxelösunds kommun. Länsstyrelsen i Södermanlands län 1982:13.
- Hägermark, I. & Martinsson, B. 1995: Våtmark Oxelösund. Fågelliv – resultat av inventering 1994. Oxelösunds kommun 1995.
- Jonsell, B. 1961: Kärleväxtfloran på exponerade skär i Oxelösunds skärgård. Svensk Bot. Tidskr. 55:2.
- Karlsson, B. 2002: Inventering av naturvärden inom Villastaden, Oxelösunds kommun. Skogsvårdsstyrelsen Mälardalen.
- Larsson, B. 1973: Sjöfågelinventering i Oxelösunds skärgård. Länsstyrelsen i Södermanlands län.
- Oxelösunds kommun 2005: Oxelösunds gröstruktur. Antagandehandling 2005.
- Oxelösunds kommun 2006: Ta sikte på Oxelösund. Turistguide 2006.
- Rafstedt, T. 1975: Översiktlig naturinventering. Sörmlandskusten. Länsstyrelsen i Södermanlands län informerar.
- Rydberg, H. 2002: Klibbglim på fastlandet. *Daphne* 13:1, s.33-34. Botaniska Sällskapet i Stockholm.
- Rydberg, H. 2004: Närströvområden. Nyköpings tätort. Nyköpings kommun
- Rydberg, H. 2007: Kalvnos i Oxelösund. *Daphne* 18:2. Botaniska Sällskapet i Stockholm.
- Rydberg, H. & Wanntorp, H.-E. 2001: Sörmlands flora. Botaniska Sällskapet i Stockholm.
- Sellberg, R. 2005: Inventering och naturvärdesbedömning av Femöre, Oxelösunds kommun.

Karta 1

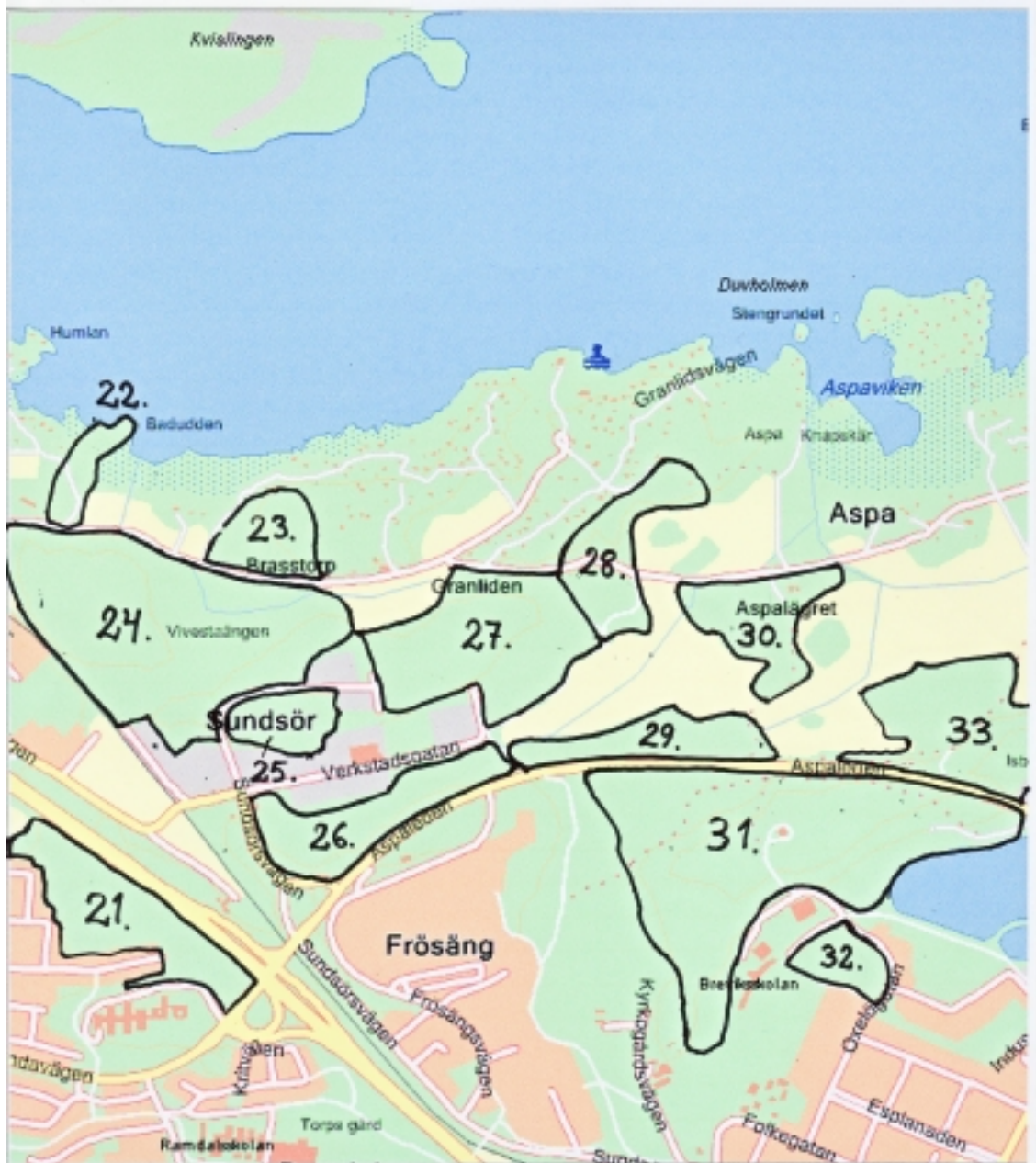

Karta 3

Karta 4

Karta 5

Karta 6

Karta 7

Karta 8

